ANUL XL. No. 3. IUNIE 1916.

BISERICA
ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE.

CUPRINSUL.

	Pag
Arhiereul Teofil M. Ploeşteanu, Grijile vieţii	193
Dr. Drag. Demetrescu, Legea organică a sfântului Sinod al Bisericii Greciei	202
P. G., Mânăstirea Cocoş	209
M. P. Legăturile dintre religiune şi ştiinţă	222
B. Mangâru, Augustin şi epoca sa	229
I. Mihălcescu, Primatul papal combătut de papistaşi	234
Cronica internă, Mitropolia Moldovei şi Sucevei.—M S. Regina Maria, la Iaşi.—Institutul Surorilor de Caritate «Regina Elisaveta»	248
P. S. Arhiereu Antim, Viaţa sfântului Antonie cel Mare	257
Dr. Drag. Demetrescu, Cronica Bisericească externă	267
Oficiale, Donaţiuni (Sf. Mitropolie a Moldovei şi Sucevei.—Sf. Episcopie. a Dunării de jos)	270

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI

60, STRADA PRINCIPATELE UNITE, 60.

1916.

ANUL XL. No. 3. IUNIE 1916.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE

GRIJILE VIEŢII.

Oricine a fost turburat adeseori în odihna sa, şi dureros deşteptat în mijlocul visurilor sale, îşi pierde curajul de a se mai dedà şi la bucuriile cele mai inocente şi devine melancolic. Nu arareori am auzit pe unii bântuiţi de ispite, tânguindu-se şi zicând:

Sunt momente în cari mă simt cu totul abătut, în cari sunt doborît, când de greutăţi casnice, când de grijile ce-mi pricinuesc nevoile vieţii şi întreţinerea celor ai mei, când de teama supărărilor ce-mi pot face persoanele pizmătareţe şi pătimaşe,—deşi nici una din intenţiunile mele nu ar merità ura lor. O, cât aş dorì să trăesc în pace cu toată lumea! Prin câte jertfe n'am voit să dobândesc această fericire! Insă în zadar. Totdeauna rele înţelesuri, totdeauna rele intâmpinări. De câte ori, când îmi socoteam în fine orizontul vieţii mele luminat, deodată nori negri au venit să-l întunece! Mă învârtesc neîncetat în acest cerc. Fac zadarnice sforţări spre a'mi face liniştea vieţii. Când chiar inima mea nu-şi impută nimic, ea nu poate să se apere de temeri uneori justificate; ea se îndoeşte de viitor, roditor în accidente supărătoare şi în desămăgiri.....

Aş voì câte odată să fug în păduri, în munţi sau într'un deşert, unde să fiu numai cu mine, fără contact cu oamenii, a căror societate, relaţiuni, prietenie, sfârşesc de ordinar prin a ruinà pentru mult timp mulţumirea sufle-

tului meu. Aceste diverse impresiuni mă agită și mă turbură. Caut să mă liniștesc prin raționamente și încurajări de tot felul, dar grijile și supărările mă urmăresc fără încetare. Seara mă apropii cu tristeță de patul meu, iar dimineața nu-l părăsesc fără noi griji, fără noi temeri, pe cari le motivează o veche experiență. Astfel cursul vieții mele devine o înlănțuire de temeri și de chinuiri. Nu mă bucur în pace de nici unul din ceasurile cari se scurg, și mă simt aproape doborît sub greutatea grijilor și nevoilor cari se succed și se reînoesc fără încetare»...

Astfel sunt plângerile cari ies din gura multor persoane, de altfel pioase și cinstite,—ele se plâng cum făceà David de timpul său. Și eu smeritul creștin, trecând prin aceleași încercări, nu tăgăduesc că am avut momente în cari pare că m'am simțit nevoit a unì glasul meu cu al lor. În asemenea momente însă, nu de puține ori am fost scos din descurajarea profundă, aducându-mi aminte cuvintele în cari se rezumă înțelepciunea morală a creștinismului: *A face binele și a se încrede în Dumnezeu*. Aceste cuvinte, cari mi-au risipit melancolia, m'au făcut să trec cu ușurință preste întâmplările cele mai neplăcute, și să pășesc fără frică spre viitorul cel mai amenințător!

Voesc așà dar să fac binele, și să mă încred în Dumnezeu. Mă voiu silì să'mi îndeplinesc cât mai bine datoriile mele, și Dumnezeu apoi va purtà grijă de ceeace nu este în puterea mea. Această regulă de purtare luminează câmpul gândurilor mele nedeslușite, și mă face să intru în cercul activității mele, fără să mă istovesc cu îngrijiri cari sunt numai în stăpânirea lui Dumnezeu. Voesc să fac binele pretutindeni unde sunt chemat să lucrez, și Dumnezeu, Părintele neamului omenesc, va face binele meu, acolo unde numai puterea sa lucrează, și unde puterea mea se oprește....

Ce poate fi oare mai înțelept, și care să se acorde mai

bine cu principiile unei judecăți sănătoase, decât aceste adânci povățuiri ale Mântuitorului: «*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu, și dreptatea lui; și acestea toate se vor adăogà vouă... Că știe Tatăl vostru cel ceresc că trebuință aveți de acestea toate?*»—Mat. 6, 32—33.— Toate grijile și nevoile ar fi cu mult scăzute pre pământ, dacă fiecare și-ar face din acest adevăr regula purtării sale. Dar din nenorocire prea adeseori se întâmplă contrariul.

Cea mai mare parte din necazurile noastre se nasc de acolo, că noi întrebuințăm rău îngrijirea noastră. În loc să ne interesăm de ceeace e în folosul mântuirii noastre, noi ne chinuim sufletul cu alte lucruri. Mai mult încă, ne făurim griji relativ de întâmplări și împrejurări cari atârnă în cele mai multe cazuri poate numai de voința lui Dumnezeu. Această îngrijire nepotrivită turbură într'un chip nenorocit mulțumirea și odihna noastră. Dacă noi nu ne îndeplinim bine aceace ni este prescris, dacă nu desfășurăm toată activitatea noastră acolo unde datoria face apel la puterile noastre sufletești,—atunci secerișul va fi tot atât de nenorocit ca și sămânța. În schimb grijile sunt nefolositoare, și chiar vătămătoare, pentru tot ce trece preste puterile omului, pentru tot ce aparține adâncilor planuri ale lui Dumnezeu. Numai Dumnezeu singur regulează mersul lumii, noi nu putem să oprim acțiunea atotputerniciei sale, nici să întrecem înțelepciunea sa, nici chiar a-i pătrunde planurile, oricare ar fi silințele curiozității noastre. Să nu ne turburăm dar sufletele zadarnic, să nu ne ocupăm de cât de ceeace ni este dat să ne îngrijim, și să nu lucrăm decât potrivit menirii noastre. Iubirea credincioasă a lui Dumnezeu va complectà restul. Noi nu putem nici să-l ajutăm, nici să-i schimbăm planurile. Și de altfel, noi nu știm dacă schimbările pe cari am voi să le aducem acestor planuri nu s'ar întoarce spre perderea, în loc de fericirea noastră... Să facem dar

binele, şi să ne încredem în Dumnezeu. Destule sunt grijile vieţii. Adeseori chiar numai aceste griji ne apasă greu. Cu toate acestea mare parte dintre oameni se încarcă cu lucruri cari trec preste puterile lor. De aceea şi necazurile le vin de acolo, că în multe din întreprinderile lor măsura dorinţelor nu le-a fost regulată după aceea a puterilor lor.

O omule, dacă în situaţiunea ta nu ai fi voit să îmbrăţişezi prea multe lucruri, dacă ai fi ştiut să-ţi moderezi dorinţele, ai fi făcut binele. Mii de alţi oameni, având mai puţin de cât tine, dar mulţămiţi cu situaţia, cu starea lor, se găsesc în cele din urmă mai fericiţi. De ce să te arunci cu lăcomie în afaceri şi în încurcături nouă, cari se tot înmulţesc, până când în fine ajung să te doboare? Zile şi luni, dacă nu şi ani petrecuţi în griji şi nelinişte nu plătesc oare prea scump plăcerea unei clipe spre a zice: iată tot ce am câştigat? Cine ştie dacă ajungând în posesiunea obiectului dorinţelor tale, nu vei fi şi vrednic de plâns? A înmulţi şi varià activitatea sa nu este aceeace dă mulţumirea unui om, ci a face binele ce trebue să-l facă. El s'ar cruţà de multe griji, dacă ar şti să-şi modereze dorinţele şi să lucreze ca un înţelept. E un obicei sau mai bine zis o aplicare a nesocotiţilor de a alergà din grijă în grijă, şi din osteneală în osteneală, până când ajung şi ziua ca să nu mai aibă nici grijă, nici osteneală, până când încheie şi cu lumea şi cu ale ei!... Ei nu judecă că o împărţire mai bine regulată, mai chibzuită a timpului şi ocupaţiunilor lor i-ar apropià mai sigur de obiectul dorinţelor lor, făcându-i părtaşi fericirii posibile astăzi, de oarece nimeni nu poate comptà pe ziua de mâine Dar munca neîntreruptă a spiritului le dă o astfel de obişnuinţă de agitaţiune şi de neastâmpăr, în cât ei se afundă în griji nouă, chiar atunci când socotesc că a venit vremea să trăiască liberi de orice grijă. Mulţi oameni

se plâng şi adeseori fără motiv, numai pentru că sunt deprinşi a se arătà nemulţămiţi de tot ce ei întâlnesc. Pentru lucruri cari nu ar puteà să-i deranjaze în ticna lor de cât câteva momente, ei se îngrijesc ziua și noaptea, îşi fac greutăţi şi împotriviri şi-şi sacrifică odihna lor. Au averi, bună stare, o situaţie onorabilă, o sferă de activitate folositoare,—şi cu toate acestea ei se afundă în o mulţime de încurcături, cari nu atârnă de cât de dânșii de a le evità.

Cercetează-ţi cugetul şi inima ta, creştinule, nu cumvà ai căzut în asemenea greşeli? Nu te-ai turburat când nu aveai nici un motiv de nelinişte, şi când inima ta nu suferea de nici o rană reală? Pentru ce dar să-ţi otrăvești zilele nebunește? Nu este oare de datoria ta de a renunțà la o rea obişnuinţă, pentru a dobândì acea seninătate de cuget care nu trebue să-și creeze monștri, și să transforme cele mai ușoare împedecări în munţi de greutăţi? Bucură-te de ziua de astăzi, pe care bunătatea dumnezeească ţi-o hărăzește, indeplineşte ţi datoriile, și lasă celelalte griji în seama Domnului. Zilele de tristeţă vor vor venì dela sine. Nu e nevoe să le provoci!...

Câţi oameni sunt nemulţămiţi cu situațiunea lor prezentă care erà altădată obiectul tuturor sforţărilor lor, pricina tuturor grijilor lor! La ce bun toate aceste solicitudini cu rezultate deşerte?

Dorim să luăm o poziţiune nouă, și aceasta e unica noastră ţintă; dar presupunând scopul nostru atins, suntem siguri că nu vom aflà în el o amăgire, că nu vom regretà soarta pe care astăzi dorim să o schìmbăm? Căci acesta este de ordinar rodul speranțelor noastre exagerate. Noi uităm prea adeseori că fiecare stare, ca și fiecare zi, are greutatea ei, după cuvântul Mântuitorului. Uităm că fericirea nu aşteaptă pe om în cutare stare sau în cutare loc și că el însuş trebue să se îndrepte spre ea. Când inima

nu ştie să se mulţămească cu o situaţiune dată, nu-şi mai găseşte mulţămirea în nici o altă parte. Poate că poziţiunea noastră actuală jigneşte în multe privinţe felul nostru de a gândì şi de a simţì. In acest caz, să examinăm dacă o putem modificà cu destulă prudenţă; dar să ştim mai dinainte că schimbând situaţia noastră cu alta, trebue să ne aşteptăm la noi nemulţumiri, mai grele, mai puţin suportabile de cât acelea pe cari le-m încercat până în prezent.

Să ne obişnuim aşà dar a privì soarta noastră de partea cea mai favorabilă. Cu alte cuvinte să ne schimbăm inima, şi împrejurul nostru lumea se va schimbà. O dispoziţie binevoitoare ne va câştigà prieteni, şi un caracter modest va schimbà pe duşmani, apropiindu-i de noi. Să ne moderăm dorinţele, şi vom fi destul de bogaţi; să ne dedăm la o activitate utilă, şi nu ne va lipsi nimic.

Relele de cari se plâng oamenii se află mai puţin în situaţiunea lor exterioară de cât în starea lor lăuntrică, de cât în deşertăciunea şi în poftele lor, decât în îndărătnicia, în trufia şi în lipsa lor de sinceritate.

A face binele şi a se încrede în Dumnezeu, acestea pun capăt tuturor grijilor.

Multe turburări sufleteşti s'ar iconomisì, dacă oamenii şi-ar înfăţişà mai lămurit şi sub toate feţele, obiectul ce doresc sau pe care nădăjduesc să-l obţie, şi dacă aruncându-şi privirile asupra scopului sforţărilor lor, şi-ar pune cu toată seriozitatea această întrebare: Ce putem face spre a ne atinge scopul? Carii pot fi sorţii de izbândă, cari nu atârnă de noi, ci de împrejurări şi de întâmplări cari sunt în afară de puterile noastre?

Da! Creştinul trebue să-şi facă această întrebare înainte de a începe cevà. Răspunsul ce i-l va da judecata îi va aruncà o cât de mică lumină asupra viitorului său. El va muncì cu mai multă resemnare, cu mai multă fermitate

şi curaj, dacă capătă siguranţa că izbânda atârnă mai întăi de silinţa sa. Va deveni apoi mai băgător de seamă, se va nădăjdui mai puţin în sine, se va aşteptà mai mult să-şi vadă planurile căzute, când se va convinge că reuşita se datoreşte şi altor voinţe, cum şi împrejurărilor pe cari nu le poate prevedeà, mai mult decât propriilor sale puteri. Ca să-şi ajungă ţinta, el va face aşà dar tot ceeace datoria îi porunceşte; cât pentru rest el se va lăsà în voea lui Dumnezeu. Orice alte griji nu-i va servì la nimic.

Cine ar cutezà să se bizuească pe câştig într'un joc de hazard? Dar dacă o intreprindere mai mult sau mai puţin norocoasă îţi este favorabilă, creştinule, primeşte aceasta ca un dar din mâna lui Dumnezeu, ştiind bine că activitatea ta n'a contribuit decât foarte puţin la ea; şi din contră dacă nădejdea ţi-a căzut, te-ai aşteptat la aceasta mai dinainte, de oare ce nu ai îndrăznit a te bizuì pe reuşită. Să mulţumeşti atunci lui Dumnezeu că nu ţi-a ascultat rugăciunile, ori nu ţi-a împlinit dorinţele. Refuzul său se va aflà la sfârşit a fi o binefacere către tine sau către ai tăi. Căci de vreme ce ai întâmpinat piedici în calea ta, să fii sigur că ai luat un drum rău ca să ajungi la fericire. Să nu urăşti aşà dar nici persoanele nici lucrurile cari te-au împiedicat să-ţi atingi ţinta, căci ele nu au fost poate decât organe alese de Dumnezeu, spre a contribuì la mântuirea, la fericirea ta. A-i urî ar fi să urăşti făptura lui Dumnezeu, şi să nesocoteşti înţelepciunea Părintelui ceresc. Mulţumeşte lui Dumnezeu şi binecuvintează pe acei cari s'au opus pretinsei tale fericiri. Intr'o zi vei aflà că erà cu dreptate să-i binecuvintezi. Dumnezeu a socotit-o aceasta de trebuinţă în starea, în sfera de activitate, în împrejurările în cari te-ai pus. Iată pentruce deviza a face binele şi a se încrede în Dumnezeu, risipeşte multe griji şi turburări sufleteşti!

Când un lucru nu se poate cu prudenţă schimbà, renunţă atunci a te gândì la schimbări. Nimic din ceeace a făcut Dumnezeu nu poate fi schimbat fără voea lui. Tu nu poţi modificà de cât propriile tale lucrări. Toată grija chinuitoare pentruce este în afară ori mai presus de tine îţi absoarbe fără nici un folos puterile minţii tale. Temerile, grijile tale pentru lucruri cari nu sunt de domeniul activităţii tale, nu servesc la altcevà de cât să-ţi paralizeze acţiunea în îndeplinirea datoriilor tale. Dacă nu faci binele şi nu te încrezi în Dumnezeu, atunci ce soartă meriţi? E mai mult decât o nesocotinţă, este o adevărată boală a spiritului de a se turburà pentru un trecut care nu se poate schimbà. Dar nu e mai puţin o lipsă de judecată de a-şi frământà mintea pentru un noroc posibil în viitor, care însă, poate că nu se va realizà niciodată. Aceastâ rătăcire e prea comună, este un fel de goană după fantome, e un mare rău.

Mulţi oameni caută să justifice aceste frământări, şi fiecare îşi zice: «Aşà sunt lucrurile. Şi chiar când aş convenì că neliniştea mea sufletească e deşartă, zadarnică, nu aş puteà să o opresc, nu aş puteà să mă apăr, să mă scutesc de ea». Nu, sărmană inimă chinuită, tu poţi să te aperi, o repet, luând ca maximă de purtare această regulă de înţelepciune creştinească: A face binele şi a se încrede în Dumnezeu. Indeplineşte-ţi datoriile tale în prezent, iar pentru viitor *aruncă spre Domnul grija ta, şi el te va hrănì.* Dacă ai încredere în înţelepciunea aceluia care te-a zidit şi te-a ţinut până acum, şi ţi-a hărăzit mai multe bucurii de cât meritai poate, sau pe cari n'ai ştiut a le gustà, şi dacă această încredere este fermă, curiozitatea ta neliniştită asupra viitorului se va potolì. Nu vei mai întrebà: Ce trebue să nădăjduesc? Ci vei zice cu siguranţă: Trebue să mă aştept la ceeace e mai bun pentru mine, căci Dumnezeu îmi trimite întotdeauna aceea ce îmi este mai de folos.

Părinți îngrijorați, vă este teamă de soarta copilului când mâna voastră nu-l va mai susțineà? Vă întrebați: Ce va devenì? Cine va îngrijì de dânsul? Faceți binele și vă încredeți în Dumnezeu. Faceți astăzi încă pentru copil aceea ce datoria poruncește, insuflați-i gustul virtuții, pedepsiți cu blândeță greșelile lui, cultivați-i mintea și inima, dați-l în școli unde el poate să învețe numai ce-i este de folos lui și semenilor lui. Toate aceste datorii îndeplinite de către voi, veți fi făcut binele, restul rămâne în seama lui Dumnezeu. Credeți oare ca el să facă pentru copilul vostru mai puțin de cât ați face voi? Nu este el și copilul lui tot așà ca și al vostru?

Creștinule apăsat, prigonit, pentru ce să te lași abătut de frica răului ce dușmanii pot să-ți pricinuească? Pentru ce ai devenit obiectul urii lor? Dacă ai făcut binele, de ce să tremuri înaintea acelora cari sunt sub puterea Ziditorului tău? Dacă Dumnezeu este cu tine, cine va fi împotriva ta? Continuă să faci binele, urmează calea datoriilor tale, și fii cu prudență față de protivnicii tăi. Pentru ce te prigonesc ei? Dacă tu ai făcut nedreptate, atunci de sigur Dumnezeu ți-i trimite pentru a te aduce pe calea cea dreaptă. Dacă ai părăsit virtutea, atunci suferi pedeapsa păcatului, și înveți din nou a crede în legile lumii morale. Ca să scapi de pedeapsă îngrijirile tale îți sunt zadarnice. Atins dejà de dânsa, i-ai suferit pe jumătate biciuirea. Fă binele de aici înainte și urmarea fericită a virtuții tale va fi încrederea în Dumnezeu. Dumnezeu te va scăpà. Pedeapsa ta chiar va fi un mijloc al mântuirii tale. Iar dacă ai lucrat dreptate, cum poți să crezi că Dumnezeu nu vede tot? Și cum el vede toate, așà le va și răsplătì pe toate, căci el este adevărul și dreptatea. Rezistă dar pe cât poți patimilor tale, păstrează-ți o conștiință curată, și vei merge înaintea dușmanilor tăi cu nobilul calm al unui biruitor, căruia i se poate

răpì totul afară de demnitatea caracterului său și de cauza sa cea dreaptă!....

Cât de nenorocite sunt zadarnicile griji ale muritorilor pentru lucruri de cari acești fii ai ţărânii n'ar trebuì să se turbure! Ce confuziune, ce necazuri, ce osteneli nefolositoare, când se pierde din vedere înţeleptul sfat al lui Iisus: «*căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu și dreptatea lui*»*!*—Mat. 6, 33—. Și totuși numai acesta poate și trebue să fie obiectul grijilor omenești.

Dacă pătrundem înţelesul adânc și mântuitor al dumnezeeștiior cuvinte rostite de Iisus Hristos, atunci o liniște plăcută trece în sufletul nostru. Nu ne mai temem atunci de dușmani, nu ne mai temem de nici o contrarietate, sub ocrotirea mânii sale puternice. Ne odihnim sub acoperământul Părintelui dragostei. Dacă facem binele, ne achităm în mod cinstit și credincios de datoriile noastre și îndeplinim voinţa sa. Atunci se pogoară în inima noastră o pace negrăită pe care negrele griji nu poate să o întunece. Căci înaintea lui Dumnezeu ele dispar ca umbrele înaintea soarelui dimineţii. De aceea dacă vre-o nouă împrejurare, dacă noi griji amenință să ne clătească, să ridicăm privirile noastre cucernice și fieşti către Acela care ni-a zis și ne zice pururea: «*Veniţi către mine toţi cei osteniţi și împovăraţi, și eu vă voi odihnì pre voi*». Mat. 11, 28.

† *Teofil M. Ploeșteanu.*

Legea organică a sfântului Sinod al Bisericii Greciei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 1.)

Art. 14. In chestiunele curat bisericești sfântul Sinod are autoritatea supremă asupra clerului și asupra rapor-

turilor acestuia cu sf. Sinod, socotindu l tribunalul şi autoritatea supremă. Sfântului Sinod se trimit în apel toate hotărîrile Episcopilor asupra tuturor chestiunilor bisericeşti. El le cercetează, le judecă şi hotărăşte asupra lor canoniceşte.

Dacă vre un cleric are cevà de reclamat contra Episcopului, se adresează sfântului Sinod, care, în acest caz, hotărăşte definitiv şi fără drept de apel.

Sfântul Sinod are dreptul de a aplicà pedepse canonice asupra clericilor, atunci când chestiunile lor sunt aduse în apel la sf. Sinod spre a fi judecate, sau când se judecă deadreptul de el. Aceste pedepse sunt:

a) Oprire dela ori ce servire bisericească, cu lipsirea de toate benificiile, pe cari le aduce exercitarea îndatoririlor şi a drepturilor celui pedepsit.

b) Deţinerea într'o mănăstire sau într'un aşezământ de corecţiune, unde pot fi primiţi şi ţinuţi clerici.

c) Restituirea îndoită a sumei ce a primit, când se va dovedì că un cleric luând bani a săvârşit cevà în contra îndatoririlor sale şi contra aşezămintelor bisericeşti. Această sumă se depune la tezaurul bisericesc.

d) Excomunicare sau afurisenie contra clericilor sau monahilor.

c) Caterisirea.

Decisiunile acestea ale sfântului Sinod, cum şi ale Episcopilor asupra unor astfel de lucruri, cari se vor dà totdeauna motivate, cu arătarea canoanelor cari s'au călcat şi pe cari se întemeiază, se aduc la îndeplinire cu aprobarea:

1) *a Ministerului Cultelor*, a acelor deciziuni cari cad sub litera a şi b, atunci când pedepsele coprinse în ele se impun pe un timp care nu este mai mic de 15 zile şi nici mai mare de două luni.

2) *a Regelui*, a decesiunilor cari cad sub litera d şi a-

cele de sub litera a și b, când pedepsele ce se impun prin ele sunt mai mari ca două luni.

Pedepsele până la 15 zile impuse după litera a și b, se aduc la îndeplinire fără aprobarea autorităței politice.

Executarea hotărîrilor sfântului Sinod se face totdeauna cu concursul și ajutorul Guvernului.

In ceeace privește pedeapsa prevăzută sub litera e, cel condamnat la caterisire, dacă în timp de 10 zile dela condamnarea sa, cere prin suplica către Rege revizuirea judecăței, Regele are dreptul să ordone sfântului Sinod revizuirea, chemând și alți Episcopi pentru judecarea cazului.

Art. 15. Afurisenie personală asupra persoanelor laice nu se poate dà decât numai cu aprobarea anterioară a Guvernului.

Art. 16. Cu privire la căsătorie, tot ceeace se referă la partea lor civilă și politică, depinde de tribunalele civile și politice, iar în ceeace privește partea lor spirituală depinde de autoritățile bisericești.[1]

Autoritatea bisericească informată despre săvârșirea unei căsătorii în contra legei, are dreptul a cere autorităței politice ca să seià măsurile cuvenite și să se instrumenteze din oficiu de tribunalele civile cele prescrise de lege în asemenea cazuri; iar după ce autoritățile civile constată abuzul și dau hotărîrea definitivă, cum că căsătoria s'a săvârșit în mod ilegal, atunci și autoritatea bisericească declară nevalabilă și căsătoria religioasă.

Iar contra Episcopului, sau locțiitorului său, care a binecuvântat o căsătorie ilegală, sau a dat voe pentru a se săvârșì o astfel de căsătorie, sau contra preotului care a binecuvântat o astfel de căsătorie ilegală, având sau neavând voe pentru a o săvârșì, se vor aplicà pedepsele pre-

[1] Specificarea acestor atribuțiuni este făcută prin anume lege și explicată prin circulară sinodală.

scrise de canoanele bisericeşti, conform dispoziţiunilor din art. 14, după gradul de culpabilitate.

Art. 17. Când cei căsătoriţi după toate regulele bisericeşti şi politice vor cere divorţarea lor, sau separaţiunea de masă şi de convieţuirea împreună, trebue pentru aceasta să se adreseze cu petiţiune în regulă către Episcopul respectiv, carele chiamă pe ambii soţi, în scopul de a-i împăcà; şi dacă timp de trei luni întrebuinţând toate mijloacele spirituale posibile nu va puteà să-i împace pe amândoi, va hotărî asupra cazului prin o încheere a sa, făcută chiar pe petiţiunea ce a primit, şi o trimite tribunalului local. Iar tribunalul numai după ce primeşte această cerere cu încheerea Episcopului, atunci primeşte şi el cerere contra soţului vinovat sau învinuit, şi fără a mai face o nouă încercare de împăcare, hotărăşte cele ce ordonă legiuirile politice cu privire la primirea unei astfel de cereri de divorţ.

In timpul încercărei de unire şi împăcare a soţilor, Episcopul poate, dacă socoteşte de nevoe, să deà femiei voe scrisă ca să părăsească casa conjugală a soţului, dar într'o anume casă hotorâtă de soţi, sau de Episcop, în cazul când aceştia nu sunt de acord. Numai după acordarea unei astfel de permisiuni tribunalele pot, după cererea unuia din soţi, chiar şi în timpul cât mai durează încercările de unire şi împăcare să dispună luarea de măsuri provizorii potrivit art. 783 paragraful 3, 4 şi 5 al legei cu privire la căsătorii; iar aceste măsuri nu se fac cunoscut în public.

Dacă trece timpul celor trei luni prevăzute de lege, fără ca Episcopul respectiv să fi luat o hotărîre în sensul celor mai sus arătate atunci poate unul sau celalt dintre soţi să se adreseze tribunalului respectiv, care primeşte cererea după ce mai întâi se încredinţează, că o astfel de cerere a fost făcută la timp către Episcop, şi atunci el dă curs cererei în conformitate cu cele prescrise de legea civilă.

După darea sentinţei de divorţ, prin care se hotărăşte în mod definitiv deslegarea căsătoriei, judecătorul de instrucţie este dator a înaintà o copie după această hotărîre către autoritatea bisericească în scopul de a proclamà şi ea căsătoria desfăcută şi din punctul de vedere bisericesc.

Art. 18. Este interzis cu desăvârşire a fi expus în piaţă spre vânzare sau a fi secfestrat, în scop de a se vinde pentru datorie, fie particulară, fie publică ori şi ce fel de obiect sacru, consacrat cultului divin, obiect de argint sau de aur, ca sfinte cruci, reliqui sfinte, sfinte icoane, vestminte sacre şi în genere ori şi ce fel de obiect sacru care a servit cultului.

Art. 19. Toate hotărîrile sf. Sinod, dispoziţiuni, proclamaţiuni, circulări şi în genere ori şi ce fel de act care se adresează către autorităţile politice ale statului, ele nu se trimit deadreptul către acestea, ci prin mijlocirea ministerului de Culte.

Art. 20. Sf. Sinod nu poate aveà nici un fel de corespondenţă cu autorităţi politice sau bisericeşti externe, decât numai prin Ministerul Cultelor.

Art. 21. Autoritatea bisericească, întrucât nu depăşeşte limitele atribuţiunilor sale, are dreptul la protecţiunea şi concursul autorităţii politice şi astfel toate aceste autorităţi politice sunt datoare, ori de câte ori se va dovedì că au fost atacate drepturile sf. Sinod şi se va cere concursul lor, să apere şi sa deà tot ajutorul la cererea ce se va face.

Art. 22. Asemenea şi toţi aceia cari au motive bine constatate că autoritatea bisericească a abuzat în cevà, sau a ieşit din atribuţiunele sale şi a atins drepturile lor, sunt în drept a cere intervenţiunea şi protecţiunea autorităţei politice.

Toate reclamaţiunile contra autorităţei bisericeşti se pot

face sau deadreptul către Guvern, sau în genere către or care altă autoritate administrativă și se va cercetà de ministerul Cultelor, care nu poate hotărî usupra lor, decât după ce va cere avizul sfântului Sinod, în cazul când obiectul reclamat nu este de rezortul tribunalelor civile.

Art. 23. Forma de jurământ pe care o depun arhierei, preoți și diaconi înaintea tribunalelor, sau înaintea or cărei autorități a Statului, este următoarea: pentru arhierei: «Incredințez pe arhieria mea și celelalte.

Jurământul astfel depus are aceiași putere ca și jurământul comun obicinuit făcut după toate formele, și ori ce abatere dela el, afară de pedepsele bisericești, se urmărește și de pedepsele legale ale codului penal privitoare pe jurământul fals sau sperjur, cari se vor face cunoscut și urmărì de ritribunalele ordinare.

Art. 24. Or ce față bisericească, din catalogul clericilor chemată a depune jurământul într'o chestiune oare care, nu poate refuzà mărturia sa, dar arhiereilor li se ià depozițiunea și jurământul la locuința lor, iar mărturia depusă de ei, dacă se cere, poate fi cetită în pretoriul tribunalului; afară numai de cazul când sunt chemați spre a depune ca martori la tribunalul compus din jurați; atunci sunt chemați și ascultați (fără a fi confruntați cu alți martori) în ședință publică, unde îndată ce se prezint și depun mărturia lor trebue să plece.

Tot ce fețele bisericești cunosc dela mărturisire nu sunt obligați ca să depună și să facă mărturisire.

Art. 25. Pentru faptele și delictele cari cad sub prevederile legilor civile și ale dreptului public și privat, cum și pentru infracțiunile dela ori și ce lege și dispozițiune luată de Stat, membri clerului sunt pasibili a fi judecați de tribunalele ordinare civile ale Statului.

Condamnațiunile pentru crimele și delictele politice aduc cu sine și pedeapsa caterisirei spirituale, iar hotărîrea con-

damnărei criminale, nu se aduce la îndeplinire de cât după ce clericul condamnat a fost mai întâi caterisit din treapta ierarhică în care se află. Pentru rest se va urmà în conformitate cu dispozițiunile codului penal.

Art. 26. In ceeace privește arestarea provizorie a clericilor precum și executarea hotărârilor date în contra lor pentru delicte sau abateri care i-ar face pasibili de închisoare, deținerea lor se va face în închisori deosebite de a celor lalți delicquenți.

Art. 27. Intregul cler al Regatului în toate sfintele slujbe și oficii bisericești va pomenì 1) pe Majestățile Lor Regele și Regina și în urmă pe Sfântul Sinod.[1]

Art. 28. Cele cuprinse în Decretul Regal din 6 August 1833 cu privire la retribuțiunea și serviciile președintelui și a membrilor Sf. Sinod rămân în vigoare.

Primul secretar al Sf. Sinod va fi plătit anual cu 3500 drahme; al doiiea secretar cu 2400.

Salariul primului scriitor al Sinodului v'a fi de 1200 drahme anual, celui de al doilea de 960; iar al servitorului Sf. Sinod de 600 drahme anual.

Reprezentantul Regelui în sânul Sf. Sinod, ca procurator al Regelui, va fi retribuit cu 6000 drahme anual.[2]

Art. 29. Indată după promulgarea și publicarea acestei legi, Sf. Sinod se va întrunì în baza dispozițiunilor prevăzută într'însa în prima sa sesiune sinodală care va ține până la 31 August anul 1853.[3]

---

[1] In ceia ce privește pomenirea familii regale, Sf. Sinod a luat anume hotărîre pe care a comunicat-o prin circulară tuturor autorităților bisericești, arătând modul cum trebue a se face.

[2] Toate aceste retribuțiuni, inclusiv și a președintelui și a membrilor Sf. Sinod, au fost mărite ulterior prin Decretul Regal din 28 Mai 1859.

[3] Sinodul bisericei Regatului Grecesc fiind permanent, sesiunea aceasta ca și toate cele ulterioare sunt anuale și se încep în fiecare an la 1 Septembrie, cu începutul anului bisericesc.

Art. 30. Toate dispozițiunile care ar contraveni legei de față sunt și rămân abrogate.

Această lege votată de Cameră și Senat și aprobată de Noi se publică prin Monitorul Oficial spre a fi socotită și executată ca lege de stat.

In Atena 9 Iulie 1852.

(ss) *OTHON*

S'a confruntat și s'a aplicat marele sigiliu al Statului în Atena 10 Iulie 1852.

Ministru al Cultelor (s) *Stavru Vlahos.*

Ministru de Justiție (s) *Constantin Provelenghie.*

Aceasta este actuală lege sinodală după care se conduce Biserica Regatului Greciei. Dar atât această lege cât și toate legile organice, au fost supuse unei revizuire. Și o anume comisiune, despre care cetitori Bisericei Ortodoxe au luat conostință din numerile precedente, a alcătuit proectele tutulor legiuirilor bisericești. Ele urmează a fi votate de cameră pentru a avea putere de legi. Dar despre toate aceste noui legi vom vorbi în numerile viitoare.

Dr. Drag. Demetrescu.

MANASTIREA COCOȘ.

I.

In județul Tulcea, în apropierea orășelului Isaccea, se află mânăstirea Cocoș, într'o pozițiune frumoasă și sănătoasă. Această mânăstire a fost întemeiată în anul 1833 pe când Dobrogea era sub stăpânire turcească, de trei călugări români. De altfel e singura mânăstire românească

în întreaga Dobroge, căci schitul Saon cu călugări ruși altădată, acum e o anexă sau o filială a Cocoșului.

De aceea P.P. S.S. Episcopi ai Dunărei de jos s'au îngrijit de aproape de această sf. mânăstire și în deosebi P.P. S.S. Pimen și Nifon. I. P. S. Pimen, actualul Mitropolit al Moldovei și Sucevei a început construirea cladirilor înconjurătoare și anume partea de răsărit, iar P. S. Nifon a început și a terminat partea de miazăzi și a pus și temelia frumoasei biserici, terminată și sfinţită în Duminica Rusaliilor, 29 Mai 1916.

*

Sfinţirea bisericii s'a făcut de P. S. Nifon și de P. S. arhiereu Evgh. Humulescu cu o pompă cum rar am văzut. Artă desăvârșită în executarea serviciului, cântare frumoasă, ordine și exactitate.

Și-a venit lume multă la această sfinţire, mii de oameni, nu numai din judeţul Tulcea, ci și din judeţul Constanţa, cale de mai multe poște. Am vorbit cu oameni din Caceamac, de lângă Copadin și din Topal.

Ce să spun? erà o mare de capete: bărbaţi, femei și copii. Și dacă vremurile ar fi fost pacinice, am fi văzut și mii de români din Basarabia, căci mânăstirea aceasta e un loc de pelerinagiu pentru toţi Românii dela gurile Dunării.

II.

După terminarea serviciului sfinţirii, P. S. Evghenie Humulescu a ţinut o înălţătoare cuvântare, pe care o și public aici.

Drept Credincioșilor creștini,

Biserica, în înţelesul cel mare al cuvântului, însemnează adunarea credincioșilor, totalitatea creștinilor, cari cred și mărturisesc învăţătura adusă și descoperită lumii, de către Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Biserica privită în acest înţeles, se împarte în două, aci pe pământ. 1) Biserica învăţătoare, întocmită din slujitorii altarului—Clerul—cari propoveduesc cuvântul Domnului, săvârşesc sfintele Taine şi se roagă pentru toţi, ca mijlocitori între Dumnezeu şi credincioşi. 2) Biserica ascultătoare, pe care o alcătuesc toţi creştinii, cari cu râvnă ascultă cuvântul lui Dumnezeu, învăţând tot adevărul folositor vieţii şi mântuirei sufletului.

Biserica învăţătoare şi Biserica ascultătoare la un loc, fac Biserica luptătoare de pe pământ, care se luptă împotriva valurilor, ce o isbesc adesea cu furie.

Biserica biruitoare este şi va fi în ceruri.

Biserica în înţelesul strâns al cuvântului, însemnează locaşul cel sfinţit, întru care se adună creştinii la rugăciunea obştească.

Acest cuvânt — Biserica — vine dela *Basilica*. La strămoşii noştri Romani se numiau *basilice*, tribunalele împărăteşti, în care se împărţià cetăţenilor dreptatea şi se rostiau hotărîrile de judecată.

Sfântul Impărat Constantin cel Mare, a dăruit creştinilor multe din aceste măreţe clădiri, în scopul de a le folosì ca locaşuri sfinte de răgăciune şi închinare de obşte. Astfel basilicele, ajungând în stăpânirea duhovnicească a creştinilor, îşi păstrară în curgerea vremii, vechea lor numire, care apoi se dete şi altor case de rugăciune, până în ziua de astăzi. Şi aşà la noi Românii, printr'o schimbare a cuvântului, din basilice am ajuns a numì Biserici, locaşurile de rugăciune zidite, împodobite şi sfinţite după rânduială, pentru obştea credincioşilor.

In tot locul, ochiul lui Dumnezeu celui închinat în Treime, priveghiază asupra credincioşilor Săi; dar în Biserică se împart darurile sfântului Duh, prin sfintele Taine şi prin ierurghii, şi se aduce sfânta Jertfă cea fără de sânge, pentru vieaţa şi mântuirea lumii.

Da Fraţilor, căci de şi Dumnezeu este pretutindenea şi nemărginit în timp or în loc, totuşi este trebuincios pentru firea cea mărginită a omului, ca să aibă un loc hotărît şi împrejmuit, întru care să se poată unì cel mărginit cu cel Nemărginit, un loc zic în care, să se săvârşiască *atingerea* muritorului cu cel Nemuritor, unde în sfârşit,

să se *întâlnească* de aproape, făptura cu Făcătorul și acest locaş este Biserica; căci unde va puteà omul să fie mai cu adevărat fericit, decât în locul care-l apropie mai mult de Dumnezeu?

Cârmuiţi de aceste sfinte învăţături, strămoşii noştri au împodobit blagoslovitul pământ al scumpei noastre patrii, cu frumoase şi numeroase locaşuri de rugăciune. Şi ce voi zice mai mult? Iată aici într'această monastire, pe pământul nepreţuitului odor strămoşesc—Dobrogea—o biserică măreaţă zidită şi împodobită, iar acum şi sfinţită întru slava Lui Dumnezeu Celui în Treime închinat, spre cinstea patriei şi spre lauda dregătorilor Ţării, cari au sprijinit cu luminat patriotism săvârşirea ei, şi spre mângâerea sufletească a neobositului şi mult stăruitorului P. S. Chiriarh al acestei de Dumnezeu păzite eparhii, D. D. Nifon.

«*Sfinţit-am Cassa aceasta*, *strigă Domnul astăzi, din cerul cel sfânt al său. Fi-va ochiul meu neadormit asupra ei şi urechile mele luând aminte*, *spre glasul rugăciunei poporului român,* care din neam în neam, cu căldura *credinţei* Mă cinsteşte şi cu *dragoste* neclintită, şi-a pus totdeauna *nădejdea* întru Mine».

Da, aşà grăeşte astăzi însuşi Dumnezeu, în biserica monastirei Cocoş din Dobrogea, odor strămoşesc, alipit de trupul patriei; iar apoi şi mărit prin înţelepciunea şi puterea, cu care a fost înzestrat, în veci neuitatul nostru Rege Carol I.

Avem credinţă nestrămutată, că Dumnezeul îndurărilor şi Domnul milei, a binecuvântat din prima zi domnia şi stăpânirea urmaşului său, M. S. Regelui Ferdinand I, care ca vlăstar al nobilului neam din care se trage şi ca bun român, se interesează mai departe, de tot ce priveşte bunul mers al scumpei noastre patrii, şi în deosebi al acestei părţi din ţară, care formează ochii şi plămânii României.

S'au făcut multe şi mari jertfe pe toate tărâmurile şi se vor mai face pentru Dobrogea.

Dregătorii ţării, în frunte cu Capul statului, au căutat să chezăşuiască aici, bunul mers al instrucţiunii, al iconomiei, şi al ocârmuirei; dar n'a trecut câtuşi de puţin cu vederea şi scopul pentru întărirea simţământului religios

şi păstrarea demnităţii naţionale, prin biserică şi şcoală.

Aşà se explică, cum încă dela alipirea Dobrogiei de trupul ţării, Biserica Naţională a avut aici la gurile Dunării, cei mai distinşi şi harnici Ierarhi.

Prin cercetări canonice, prin întemeierea de biserici, prin înnoirea monastirilor, prin predici, sfaturi şi cu deosebire printr'o gospodărie românească, Ei au practicat cel mai înalt apostolat creştin, şi au promovat înţelepţeşte interesele naţionale.

In prezent, Prea Sfinţitul D. D. Nifon, Episcopul acestei de Dumnezeu păzite eparhii, este un vrednic şi bine ales urmaş al înaintaşilor săi.

Domnul Ministru al Cultelor şi Instrucţiunii publice, a zis mai zilele trecute, în mijlocul membrilor societăţii «Amicii Muzicei», aceste cuvinte: «*Oricâte baionete şi oricâte resurse budgetare va aveà o ţară, va însemnà prea puţin, dacă starea culturală a poporului, nu va fi la înălţimea pe care o râvneşte acea ţără; Cultura unui popor stă în strânsă legătură cu dezvoltarea artelor!*»

Aducem acì omagiile noastre d-lui Ministru I. G. Duca pentru aceste frumoase şi înţelepte vorbe. D-sa este însuşi un artist.

Prea Sfinţitul Episcop Nifon, restaurând şi înfrumuseţând, rând pe rând, după putere, monastirile din Dobrogea şi multe biserici din coprinsul eparhiei, cercetând canoniceşte pe toţi credincioşii, aproape din toate comunele, s'a făcut cu fapta şi cu cuvântul apostolul ţării şi artistul bisericii neamului românesc pe aceste plaiuri.

Fie numele Domnului binecuvântat.

Statul şi Biserica naţională prin organele lor înfăţişează astăzi aici, o forţă morală, care trebue să se traducă şi în forţă reală, adică în realizarea instrucţiunei şi educaţiei cetăţenilor de aici, după rostul neamului. Dacă se întâmpină stavile şi împiedecări, dacă simţim răceala unora, faţă de căldura dragostei noastre, să se ştie că, *viitorul întreg este al nostru pe aceste plaiuri!*

Statul şi biserica română cer încredere şi dragoste neţărmurită dela toţi cetăţenii de acì, faţă de străduinţele lor.

Inlăturând ura, zavistia şi răceala dintre voi, iubiţi cetăţeni români ai Dobrogiei, veţi fi destoinici a săvârşì fapte

frumoase creştineşti şi veţi simţì cu adevărat, că trăiţi vieaţa în această ţară, aşà cum Dumnezeu V'a dat'o s'o trăiţi, în pace şi deplină înţelegere; fără a face din ea prilej de vrajbă şi venin otrăvitor, care înjoseşte pe om şi-l face vinovat înaintea lui Dumnezeu. Aşà ştiu eu, că simte şi tot astfel grăeşte şi P. S. Episcop Nifon.

Prin Monastiri l-am auzit rostindu-se către monahii şi monahiile din eparhia P. S. Sale: «*V'am înfiinţat şcoală de pictură şi broderie bisericească şi de ţesătorie naţională, fabrică de lumânări de ceară curată, atelier de ferărie, fabrică de melisă, grădini de pomi roditori şi de legume, aveţi turme de oi şi vite cornute, podgorii întinse v'am replantat, duzi am sădit, stupării aţi prăsit, şi ogoarele v'am sporit, pentru ca să vă scoateţi hrana prin muncă. Lucraţi şi mă imitaţi.*

Acestea sunt însuşiri de artist, şi o reală activitate episcopală. Cu sudoarea frunţii sale şi întru lucrarea mâinilor sale, ca stăpân, alături de ucenici s'a facut pildă vrednică de urmat: *Căci cel ce va face şi va învăţà, acela mare se va chemà.*

Dar coroana care stă pe fruntea tuturor însuşirilor sale, este în Biserica învăţatoare, de care vă vorbii la început, dragostea către muzică, către muzica bisericească naţională—mai ales—către muzica care înobilează sufletele.

Şcoalele de psaltichie din monastirile de aici şi dela oraşul de reşedinţă, organizate de P. S. Sa, fac dovada sârguinţei Sale, pentru împodobirea slujbei bisericeşti.

Insemnătatea muzicei bisericeşti şi a cântecelor naţionale, stă în cerinţa impusă de împrejurările vremei şi în măreţia pe care i-o dă poporul, al cărui glas la o laltă, când intonează astfel de cântări, în biserica ori în şcoală, sau în oştire depăşeşte orice perfecţiune de executare şi se confundă cu însuşi glasul neamului nostru, care este cel mai dulce şi cel mai duios.

Nu cunosc credincioşii, ştiinţa şi învăţătura noastră în cele ale theologhiei. Ne pogorîm adesea ori cu propoveduirea cuvântului dumnezeesc, la măsura înţelegerii şi a priceperii norodului, ca şi Mântuitorul Iisus Hristos, Dascălul şi Luminătorul nostru.

Rari ori grăim din învăţătura cea înaltă a Dumnezeeştilor scripturi, înaintea oamenilor învăţaţi.

Dar slujba Dumnezeiască şi cântările bisericeşti vorbesc tuturor de o potrivă, şi merg la inima fiecărui creştin, fie învăţat or neînvăţat.

Şi iarăşi, nu putem aveà muzica instrumentală în biserică pentru cuvântul că, Lui Dumnezeu se cuvine să-i cântăm, cu organele muziceşti făcute de El însuşi, cu glasul omului.

De aceea nevoie este, să se cultive şi să se încurajeze muzica naţională bisericească, prin care se proslăveşte Dumnezeu la noi, în cultul public.

Şi în această privinţă P. S. Episcop Nifon, este un desăvârşit artist, însuşi slujind Domnului cu frică şi cântându-l cu dulce şi mângâios viers.

Am cunoscut însă şi Ierarhi vrednici, buni propoveduitori ai bisericei noastre, cari dacă nu s'au bucurat a fi înzestraţi cu talent muzical, au căutat să se înconjoare de elemente bune, cari împodobeau slujba Dumnezeiască cu viersul lor în cântări duhovniceşti.

Laudă şi pomenire vecinică unor asemenea Ierarhi. *Fie numele Domnului bine cuvântat!*

Părinţilor şi Fraţilor,

In mijlocul şi în vremea acestui mare răsboi, care a încins lumea, binecuvântaţi pre Dumnezeu, carele după cuvântul Psalmistului, rândueşte a locuì pe cei ce sunt într'un fel în casă, carele aşează pe cei singuri în familie duhovnicească precum sunteţi şi Cuvioşiile Voastre aici; carele orânduind celor ce părăsesc lumea un sălaş, îşi caută El însuşi în mijlocul lor, un loc sfânt de închinare.

Lucraţi şi vă rugaţi, pentru pacea a toată lumea şi bună starea sfintelor lui Dumnezeu biserici

Cereţi întru rugăciune pacea cea adevărată, pe care numai Domnul Nostru Iisus Hristos o dă; şi care constă în pacea sufletului, liniştea conştiinţei, având la temelie jertfirea pentru binele obştesc şi îndeplinirea îndatoririlor fiecăruia, în cercul de lucrare ce i s'a încredinţat.

In aceste sentimente rămânând, închei cuvântul pentru toţi, cu heretisirea sfântului Apostol Pavel: «Darul Dom-

nului Nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl — și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți, Amin.

III.

A vorbit apoi și P. C. Arhimandrit Roman Sorescu, stareţul monastirii Cocoș, care s'a nevoit mult pentru acest sfânt locaș și dela care se așteaptă mult în viitor, fiind un bărbat deștept, harnic și energic.

Iată ce a grăit și P. C. Sa.

Fie ochii Tăi deschiși spre casa aceasta noaptea și ziua spre locul despre care ai zis: „Numele meu va fi acolo". (I Regii VII-VIII).

Fraţi creștini,

Sunt nouăsprezece veacuri și mai bine, decând Mântuitorul Hristos a venit pre pământ și tot atât, de când, sf. Duh s'a pogorît peste sfinţii Apostoli, cari se găseau strânși în satul Cenacle, ce se află situat în apropiere de Ierusalim, unde așteptau pogorîrea Duhului Sfânt, după cum Mântuitorul Hristos le făgăduise lor. O liniște dumnezeească stăpâneà acea zi, în care aerul îmbălsămat cu mirosul chedrului, se strecurà pe nesimţite în sufletele Apostolilor, cum și a mulţimei de credincioși, care se găseà strânsă din toate laturile pământului la praznicul Cincizecimei, ce se serbà în Ierusalim.

In acea liniște desăvârșită, deodată, fără de veste, se născù un sgomot cu sunet, ca de o suflare de vânt, ce vine repede și care, nimic pământesc nu mișcă decât numai sufletele celor ce erau așteptând dumnezeeasca făgăduinţă și care venind, le umplù inimile de dor și de bucurie, putând grăì acum mulţimii și fiecăruia în parte, în limba, pe care o cunoșteà.

De atunci, fraţi creștini, ziua de astăzi a devenit sărbătoare mare și strălucită, pentrucă din acea zi sămânţa Creștinismului a început să fie aruncată în toate laturile pământului. In acea zi sfinţii Apostoli au pus și baza Bisericei creștine, răspândind binefacerile ei în toate unghiurile lumii.

Pentru marea însemnătate a acestei sfinte zile şi mânăstirea noastră şi-a luat ca hram, sărbătoarea de astăzi. Ca şi atunci, tot aşà şi acum, adunându-ne acì mulţime de creştini, de prin Dobrogea şi din alte părţi, să ne curăţim simţirile, spre a dobândì în suflete alinarea tuturor necazurilor şi amărăciunilor vieţii. Limbele cele ca de foc în chipul cărora s'a pogorît sf. Duh, însemnează că ard ca şi focul, tot ce e putred şi vătămător înlăuntru inimii noastre, făcându-ne cu adevărat locaşuri ale sale, cu al cărui sprijin putem apoi uşor duce greul vieţii aceştia. Sfântul Duh a lucrat minuni în trecut şi lucrează şi în prezent, pentrucă puterea lui a născut şi naşte încă bărbaţi generoşi, suflete nobile, desbrăcate şi de egoism şi de orgoliu, a căror existenţă pre pământ n'o socot decât ca un scump dar, dat de Dumnezeu, cu care lucrează pentru binele omenirei şi cari se îngrijesc de buna stare a instituţiilor, spre a propăşì şi a şi ajunge într'o măsură cât mai mare. Sfântul Duh a încălzit sufletele şi puterea lui de lucru nu încetează nici acum, întocmai ca şi soarele, carele, numai sub influenţa razelor sale călduroase face să dispară iarna cea friguroasă şi îmbracă pământul în haină de sărbătoare, plină de veselie şi mană binefăcătoare.

Cu greu s'au strecurat bătrânii noştri prin vremurile trecute şi tot aşà noi prin cele prezente. Duhul Sfânt însă, a înflăcărat atunci ca şi acum pe capii Bisericii şi ai statului; şi pe iubitorii creştini în aceste vremuri de grea cumpănă, când întreaga lume îşi ascute săbiile şi'şi pregăteşte explosibile, cu care să distrugă vieţi şi să dărâme cetăţi şi monumente de artă. El prin puterea lui, a făcut să răsară măreaţa biserică a mânăstirei Cocoş, din turlele căreia în zori de zi şi în miez de noapte, clopotele ei trimit prin unghere şi colini depărtate sunetele lor armonioase şi tainice, trezind sufletele creştinilor din amorţeala păcatului, aducându-le aminte ce sunt, cum trebue să trăiască şi ce datorie au de împlinit, acì pre pământul acesta binecuvântat de Dumnezeu, presărat cu urme şi oase de ale străbunilor noştri Romani.

Astăzi însă, clopotele sună şi mai melodios decât în ori care altă zi; iar noi şi întreaga fire parcă ne simţim

mai în sărbătoare, pentrucă întreit praznic facem: hramul acestui sfânt Lăcaş, amintirea Pogorîrei Duhului Sfânt şi sfinţirea frumoasei biserici a acestei Sfinte Mânăstiri, scumpă nouă creştinilor şi în deosebi românilor, pentrucă acum 83 ani, zile de grea cumpănă pentru tot ce erà românesc în aceste locuri, părinţii de acì, fericiţii ctitori, fondatori ai Sfântului Locaş, au înălţat pe tupilatele clădiri tricolorul românesc şi s'au rugat înlăuntrul lor, în limba şi credinţa noastră strămoşească şi de atunci an cu an n'au încetat a se adăogà binefacerile lui Dumnezeu, propăşind astfel, încât la realipirea Dobrogiei, această sfântă mânăstire a fost venită ca un prinos patriei, după cum se ştie.

Mânăstirea aceasta, întemeiată de români, sub domnia otomană a fost un simbol profetic, că toate părţile acestea, nu numai că au fost şi sunt, dar aşà trebue să fie în vecii vecilor ale românilor.

Consideraţiunea trecutului, binefacerile prezentului şi speranţa viitorului, au determinat şi pe capii bisericei, ca şi pe ai statului să'i poarte o părintească grijă şi să'i deà o deosebită atenţiune. Veşnică va fi pomenirea celor adormiţi în Domnul, iar celor în vieaţă, aducem sincer prinosul recunoştinţei noastre. Şi vă rog, îngăduiţi'mi să enumăr acì măcar parte din cei ce au lucrat mai cu râvnă pentru acest sfânt Locaş:

In anul 1905, urcând treptele scaunului episcopal al eparhiei Dunării de jos, Inalt Prea Sfinţia Sa, D.D. Dr. Pimen, actualmente mitropolit al Moldovei şi Sucevei, depuse mult interes pentru îndrumarea ei, organizându'i vieaţa luând un sbor cu totul înalt către progres, şi stăruind să înceapă clădiri, care alcătuesc corpul întreg din spatele acestei biserici şi în mijlocul căruia se găseşte paraclisul, în care s'au făcut rugăciunile în timpul construirei acestei biserici.

După trecerea Inalt Prea Sfinţiei Sale ca Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, în anul 1909, se alege ca episcop al Dunării de jos, Prea Sfinţitul Nifon, actualul, care n'a căutat numai să desăvârşească operele începute de predecesor, ci a urmărit şi stărue încă să complecteze tot ce e nevoe şi ajută la propăşirea şi la înfrumuseţarea mână-

stirei şi ca probă priviţi icoana «Sfintei Treimi», îmbrăcată în argint, cu spesele Prea Sfinţiei Sale.

Aşà la anul 1910 Aprilie 23, cu economiile harnicilor călugări, pune temelie şirului de chilii, ce se leagă de clopotniţă, terminându-se cu casa de oaspeţi, astăzi stăreţie.

In anul 1911 se începe frumoasa biserică şi totodată mergând alături de clădiri şi înfrumuseţarea lăuntrică a mânăstirei şi a gospodăriei din afară, plantări de vii şi livezi de pomi şi tot ce se cereà pentru mânăstire, ca să fie după cum zice sf. apostol: «Şi pe acestea să le faceţi şi pe acelea să nu le lăsaţi». Pentru a cărui devotament părintesc şi muncă rodnică ce a depus, păstrându-i adâncă recunoştinţă, zi şi noapte vom rugà fiierbinte pe Dumnezeu pentru îndelungă înzilire a Prea Sfinţiei Sale, pentrucă sufletul şi-l pune pentru binele bisericei, al neamului şi pentru noi şi mânăstirea noastră.

Vom păstrà vie amintire ràposatului întru fericire, fost ministru de Culte, Spiru Haret, care vizitând această mânăstire şi-a arătat dorinţa, că ea trebue să aibă vieaţa vie, şi a căutat cu fapta să ne dovedească aceasta, dăruindu-i o tipografie, care în curând credem că va începe să şi deà roade, întru cât, tot prin bunăvoinţa sa, se găsesc în seminarul din Galaţi, un număr de monahi şi fraţi.

Dintre toţi binefăcătorii mânăstirei, mă voiu oprì şi asupra persoanei d-lui Ministru Alexandru Constantinescu, care cu o largă bunăvoinţă, în primul său ministeriat la Domenii, ne-a rectificat vatra mânăstirei, dându-i putinţa să respire mai în voie, în acest colţişor de raiu, închis între Dunăre şi Mare; iar la 1915, luna August, când ne vizită pentru întâia oară, scoase din caseta sa particulară 5500 lei, cu care se pardosì această biserică şi se făcù şi două rânduri de veşminte. Toate acestea vor fi un lanţ de legătură sufletească, ce ne obligă către porsoana evlavioasă şi darnică a Excelenţei Sale şi'l considerăm printre ctitorii mari, scriindu-l în inimile noastre, în cartea de aur şi avându-l viu, prin faptele sale, în mijlocul nostru.

Tot astfel de consideraţiuni avem şi pentru d-l Ministru I. Gh. Duca, care în primul său ministeriat la Culte, Dumnezeu i a hărăzit să'şi lege numele prin sfinţirea a două mânăstiri: Căldăruşanii lui Mateiu Basarab şi Cocoşul, zi-

dită pe urmele bătrânului Mircea, pentru care mă opresc în loc şi'mi arunc ochii pe pajiştea trecutului celor trei ani şi zic: Fericit ministeriat are pentrucă din razele binefăcătoare, ce le revarsă în jurul Excelenţei Sale, a răsărit în aceste timpuri grele două mănăstiri, care pe lespezile lor tari a săpat numele, iar în sufletul nostru a rămas neşters, pentrucă tot Excelenţei Sale i s'a dat să conducă pe Majestatea Sa Regele, care ne-a făcut marea mângiere şi cinste că ne-a vizitat mânăstirea noastră. E fericit d-l Ministru Duca, fiindcă are în capul administraţiei Cassei Bisericei bărbaţi cari au dat o deosebită atenţiune acestei mânăstiri şi au căutat întotdeauna să'i înlesnească putinţa, ca ea să se ridice sus şi ca prin turlele ei să trimită mângâere fraţilor de peste hotare; iar streinilor ce o vizitează, cum şi tuturor celor ce călătoresc pe Dunăre, să le spună că, aici e un Sion romănesc şi un popor religios din timpuri trecute şi înălţat pe urmele lui Mircea, stăpânitorul acestui ţinut.

Tuturor înalţilor oaspeţi, adâncă recunoştinţă şi mulţumire pentrucă vizita Domniilor Lor dovedeşte o recunoaştere a străduinţei şi ne este un imbold pentru înaintare.

Dar mă opresc un minut şi cu ochii minţii cercetez treptele trecutului şi parcă văd cum la 1833 primii fondatori se ostenesc să zidească acì o modestă bisericuţă, fără turle şi clopote, ca să nu strice liniştea stăpânitorilor turci şi nici să întunece minaretele lor bolnave. Şi aruncându-mi privirea către cer, pare că zăresc sufletul fericit al primului stareţ şi fondator şi zic: «Arhimandrite Visarioane, mare pentru noi, tu ai pus temelia în pământ pustiu şi strein, prevestind însă popularea lui şi alipirea la al nostru, priveşte mulţumit de acolo spre noi, fiii tăi, cari conduşi de zelul tău, şi dorind aţi desăvârşì opera, am făcut ceeace sufletul tău doreà şi de care vitregia timpurilor nu te-a putut învrednicì, decât sub vremea rea să tragi primele brazde, însemnându-ne locul».

«Tu arhimandrite Daniil, harnice gospodar, care ţi-ai legat amintirea în timpul stăreţiei de 23 ani, zidind măreaţa clopotniţă, muncind cu puteri încordate, uită-te şi la noi, cari te urmăm, cum singuraticu-ţi monument îşi găseşte tovarăşi în turlele bisericei. Roagă-te cu înaintaşii tăi

şi cu toţi cei ce au lucrat, au ajutat, sau au fost cu bunavoinţă să ne ajute şi mai departe bunul Dumnezeu să facem ceeace timpul şi trebuinţa va cere».

Mă întorc şi către Sfinţiile Voastre, iubiţi părinţi, cu cari timp de şapte ani, de când petrecem împreună m'am putut convinge de cuvioşia şi hărnicia Voastră, care răspunde cu chemarea ce-o aveţi, pentrucă în acest şir de ani aţi fost veşnic la datorie şi ascultare, pe care aţi pus-o în folosul Sfintei Mânăstiri, şi de aceea pătruns de cel mai nobil sentiment de recunoştinţă, Vă mulţumesc astăzi în faţa pioasei lumi care a binevoit să ià parte cu noi la prăznuirea noastră.

Am ajuns la un punct. Viitorul ne cere mai mult. Speranţa conducerei şi a celor ce se vor mai face se opreşte la zeloşii părinţi seminarişti, cari azi adună cunoştinţe în Seminarul din Galaţi, prin îndemnul Pren Sfinţitului Episcop şi bunavoinţă şi sprijinul d-lui Gârboviceanu, Administratorul Cassei Bisericii.

Fraţilor, Vă aşteptăm să veniţi în mijlocul nostru cu idei bogate şi frumoase, să conlucraţi cu noi şi să facem tot ceeace e bun şi folositor nouă, bisericei şi patriei. Vă aşteptăm încărcaţi cu miere evanghelică, ca nişte albine harnice; de aceea luaţi aminte, ce frumoasă menire aveţi, siliţi-vă şi răspundeţi cu prisosinţă aşteptărilor celor ce v'au trimis acolo, cari voesc binele Sfintelor Mânăstiri şi vor ca prin ele să putem contribuì la slava Sfintei Biserici, fericirea neamului şi îndrumarea lui spre tot ce este bine şi folositor.

Vă aşteaptă tipografia să veniţi acì să'i daţi de lucru şi prin ea să împărţiţi hrană sufletelor flămânde de credinţă; iar după cum astăzi ne înălţarăţi sufletele cu cântările voastre corale, când veţi terminà studiile şi veţi fi stabili între noi, ni le veţi ţine mereu sus şi ne vom ridicà cu vieaţa tot mai aproape de Dumnezeu pe care-l cântăm din tot sufletul.

Dar să încheiu. Mi-aduc aminte de Solomon, când şi-a sfinţit templul. Ca şi el azi mă rog şi zic: «Doamne al cerului şi al pământului, pe care nimic făcut de mâini omeneşti nu te poate încăpeà, cu mila ta cercetează acest sfânt Locaş, înălţat cu dragoste spre slava şi lauda Ta.

Fie ochiul Tău cel a toate văzător, căutând spre acest sfânt altar, să aibă răsunet şi ascultare rugăciunele ce Ţi se vor aduce Ţie, de cuvioşii Tăi slujitori, ziua şi noaptea şi milueşte pe toţi cari cu frică de Tine, vor trece pragul lui, Amin.

IV.

Mânăstirea Cocoş are un mar viitor. Fiind singura nu numai în Dobrogea, ci în întreaga Eparhie a Dunării de jos, ea se bucură de o deosebită grijă din partea P. P. S. S. Chiriarhi de pe vremuri.

De aceea s'au ridicat până acum frumoase construcţiuni pentru locuinţa părinţilor şi a oaspeţilor în curat stil românesc; s'a ridicat biserică măreaţă; s'a ridicat clopotniţă a cărei cruce aurită se vede departe în Basarabia. Mai sunt multe de făcut, însă toate se vor desăvâşi încetul cu încetul, pentru că vatra mânăstirii s'a mărit şi s'a îmbunătăţit şi pentru că părinţii cari sălăşluesc aici sunt harnici, buni gospodari şi disciplinaţi. In asemnnea condiţiuni nu se poate ca o instituţiune să nu înflorească şi să nu-şi îndeplinească chemarea.

*

M'am înapoiat mulţumit în sufletul meu de tot ce am văzut în acestă parte a Ţării, în mediu bisericesc. Cu toate greutăţile zilelor pe care le trăim, asemenea momente cu aşà preocupări te înalţă şi te întăreşte.

P. G.

LEGATURILE DINTRE RELIGIUNE ŞI ŞTIINŢA.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 2).

Am arătat, în cele spuse în numărul trecut al revistei, ce rost are înţelepciunea şi buna voinţă în înţelegerea adevărurilor dumnezeeşti, şi am trecut mai departe dove-

dind că între puterea statului și puterea bisericească trebue să domnească cea mai perfectă armonie. Spuneam apoi că adevărul creștin trebue primit ca adevăr etern. Știința cere dovezi și temeiuri pentru adevărurile ce le propune, credința cere o primire de bunăvoe a adevărului revelat.

Credința nu este în stare să aducă dovezi științifice, dar nici nu are nevoe să le aducă. Când zici în știința fizicei că «aerul este greu» sau că «refluxul mării e cauzat de atracția lunei» sau în știința geometriei că «patratele formate pe catetele unui paralelogram sunt egale cu patratul format pe ipotenusă», acestea sunt adevăruri cari trebuesc probate și deci cer dovezi, și de aceea se și dau dovezi. Dar sunt atâtea alte adevăruri, în ori și ce știință, cari ți se propun, și pentru cari niciodată un om cu minte nu va cere dovadă. Acestea sunt așà numitele axiome. Zici d. e. «din nimic nu poți face nimic» sau «de de unde nu este nimic, nimic nu se poate luà» sau «numai toate părțile întregului pot formà întregul» sau «ceea ce este fals nu poate să fie totdeodată și adevărat», acestea sunt adevăruri pe cari mintea le primește numai decât ca autoritate indiscutabilă, cu toate că filosoficește se pot discutà, și prin sofisme se pot dovedì ca neadevărate, dar nici un om cu minte nu-și va pierde timpul încercând să probeze dacă se poate formà un întreg oarecare, fără ca să aibă toate părțile sale care-l constituesc.

Adevărurile sf. scripturi sunt primite de creștini ca axiome. Fiindcă credința noastră are ca bază faptul că sf. scriptură este opera Duhului Sfânt, urmează de sinești că ea nu poate fi altcevà decât adevărul, întru cât ar fi o monstruozitate, să admiți că Duhul Sfânt poate să greșească, să spue lucruri false, sau chiar că intenționat ar spune neadevăruri. Acum orice demonstrațiune științifică și filosofică se face numai acolo unde mintea nu e sigură

de adevar, ori nu e pe deplin convinsă şi deci cere fixarea adevărului prin dovezi: în acest caz credinţa ce nevoe are de demonstraţiuni ştiinţifice? Ea n'are nevoe de ele, pentrucă e sigură de adevăr. Deci dovezile pentru credinţă sunt nu numai de prisos, dar și nefolositoare. Sunt de prisos pentrucă nu le cere, şi ştie bine că pentru ori ce dovedire trebue să ai un criteriu de judecată: dar poate omul pretinde că mintea şi judecata lui atât de mărginită și de întunecată de atâtea patimi, poate să fie un criteriu mai demn şi mai de crezut decât însuși mintea lui Dumnezeu? Iar de altă parte dovezile ar fi nefolositoare, pentrucă credinţa prin dovezi nu se face nici mai bună, nici mai tare! Să luăm ca exemplu iubirea de patrie: eu, care cred într'o patrie şi o iubesc şi sunt gata să'mi jertfesc vieaţa pentru ea, am această credinţă. Altul n'are această credinţă și e convins că patria e o ficţiune, că iubirea de patrie e o utopie şi că a-ţi jertfi averea și vieaţa pentru un lucru care există numai în închipuirea mea, este o curată nebunie. Acum cine are nevoe de dovezi dintre noi aceştia doi? Are nevoe acel ce neagă patria și iubirea de patrie și jertfa pentru ea; el, deci, are nevoe de dovezi contrarii, prin care să-i arăţi că are idei greșite. Eu însă n'am nevoe de dovezi filosofice de nici un fel: că dacă aduci dovezi că face rău acel ce nu crede într'o patrie și n'o iubeşte, aceste dovezi nu mă privesc pe mine, ci pe celălalt, şi deci pentru mine sunt de prisos; iar dacă-mi aduci dovezi, ori cât de înalt ştiiţifice, că o patrie există, şi că eu fac bine că o iubesc, dovezile ce aduci iarăşi nu-mi sunt de folos și prisosesc, pentrucă eu n'am nevoe de dovezi, fiindcă sunt convins şi fără ele, de adevărul pe care-l cred. Dovezile deci nu vor face iubirea mea de patrie să-mi fie nici mai bună, nici mai tare. Pentrucă ea este egal de bună și egal de tare, şi fără dovezi cari s'o explice filosoficeşte.

Aşà este cu orice credinţă, şi aşà trebue să fie, dacă

această credinţă e raţionabilă. Şi dacă noi credem că Dumnezeu în unii oameni pune daruri dumnezeeşti în mai mare măsură decât întralţii—şi lucru e de netăgăduit, că e aşà—că în marii artişti creatori, în poeţii cei mari, în filosofi în marii oratori şi în genialii comandanţi de armate, ori în genialii conducători de popoare, că în aceştia scoboară Duhul Sfânt şi că prin ei Dumnezeu operează după sfatul său ascuns: dacă le credem acestea şi ni se par credinţe raţionale, de ce n'ar fi o credinţă raţională că Dumnezeu în scriitorii vechiului testament, în evanghelişti, în sfinţii părinţi ai bisericii a pus o putere dumnezeească mai mare decât într'alţi oameni, si că a vrut să opereze prin ei? De ce ar fi neraţional să credem, că Dumnezeu însuşi a vorbit prin aceşti oameni, dacă mai mult ori mai puţin vorbeşte şi printr' alţii, în ştiinţă şi în artă? De ce ar fi neraţional să admitem, că Dumnezeu a voit şi voeşte să-şi descopere adevărurile eterne câte ne sunt nouă de folos sufletesc?

Aceasta este credinţa creştinului, o credinţă raţională, care nu mai cere dovezi pentru adevărurile credinţei. Eu cred în iubirea mea de patrie—ca să rămânem la exemplul dat—şi cred în Dumnezeu din tot sufletul meu, din toată inima, cu toată puterea duhului meu, şi atât îmi ajunge. Când aş cere dovezi, dacă eu fac bine ori fac rău că am credinţă în patria strămoşilor mei şi în Dumnezeu, atunci numai am credinţă nici în Dumnezeu şi nici în patrie, fiindcă a cere dovezi înseamnă a te îndoì. Dar eu am tare şi nästrămutată această credinţă, şi ori ce dovezi că fac bine, îmi sunt de prisos. De aceea şi zice scriptura, prin gura Mântuitorului: «Puterea lui Dumnezeu este spre mântuirea tot celui ce crede..... precum este scris: iar dreptul prin credinţă va fi viu». Romani I, 16, 17. Prin credinţă, nu prin dovezi! Fericiţi cei ce n'au văzut şi au crezut!

Dar împotriva acestei supuneri smerite și împotriva subordonării minții omenești în fața adevărului, revelat de Dumnezeu, se ridică trufaș în conrupta natură a omului *spiritul contrazicerii* și al *independenței*. Mintea omenească se revoltă, întocmai ca Lucifer, împotriva Creatorului său, și se crede atât de puternică, în cât ține că ar fi nedemn lucru pentru ea, de a aștepta lumina cunoștinții dintr'altă parte și nu din sine însăși. Mintea vreà să aibă lumină numai din sineși, și într'adevăr nu o poate aveà, căci adevărata lumină vine dela Dumnezeu. Numai în lumina Lui vom vedeà lumina!

Această revoltă a minții create contra Minții creatoare, a zidirii contra Ziditorului, a fost cauza căderii îngerilor; tot ea a fost cauza căderii în păcat a celui dintâiu om. Prin Lucifer a intrat în lume diavolul, și prin păcatul lui Adam a intrat moartea. «Iar din rodul pomului, care este în mijlocul Raiului, a zis Dumnezeu: să nu mâncați dintr'însul și nici să nu v'atingeți de dânsul, ca sa nu muriți.» Dar șarpele, prin dulceața vorbelor amăgitoare, a infiltrat în sufletul femeii trufașul gând, că ea va puteà sa fie asemeni lui Dumnezeu, ca să cunoască toate, ca să știe toate și să judece totul fără greșală, sau, cu alte cuvinte, să aibă a tot știința lui Dumnezeu. «Și veți fi ca și Dumnezeu!» «Și a văzut femeea că bun este pomul la mâncare și plăcut ochilor la vedere, și că frumos este a cunoaște, și luând din rodul lui a mâncat...»

Acesta este exemplul minții acelor oameni cari își cred inteligența lor atât de tare încât să judece și să găsească mincinos cuvântul lui Dumnezeu și nebunească înțelepciunea scripturilor. Cred că pot fi asemeni lui Dumnezeu! De aici pornește, în vieața intelectuală a minților întunecate ori conrumpte, acel răsboiu al puterilor infernului contra cerului, cu scopul de a răsturnà pe Dumnezeu de pe scaun. In mitologia Grecilor se vorbește de o revoltă a uriașilor

născuţi din pământ contra lui Jupiter, pe care voeau să-l detroneze din cerul său şi, ca să poată ajunge în cer la el, au luat un munte şi l-au pus peste alt munte, iar peste amândouă au pus pe al treilea, şi aşà năzuiau să se apropie de cer. Iar Jupiter i-a lăsat să se apropie, şi atunci a început să-i trăsnească cu fulgerile sale, şi i-a risipit pe toţi. Iar în biblie avem exemplul lui Nimrod cu turnul Vavilonului. In aceste două exemple avem redată destul de elocvent mândria acelor oameni de ştiinţă, cari îndrăznesc să ajungă cu mintea lor la cer împotriva credinţii.

Acest răsboiu, acest spirit de revoltă şi de opunere la dreptul şi stăpânirea lui Dumnezeu s'a născut de odată cu omenirea şi dăinueşte prin toată istoria popoarelor.

Individul, luat singuratic, începe acest răsboiu mai întâiu printr'o ciudă sau printr'o mânie, pe care i-o produce nepotrivirea dintre dorinţele sale personale şi cursul stărilor fisice în ordinea universală a vremii. Unul plănueşte să facă mâine o excursiune cu prietenii afară din oraş, şi-şi promite în gândul său multa plăcere ce va avea-o. Dar iată, mâine plouă, şi excursiunea nu se poate face. Atunci individul cu necaz, se revoltă de acest fapt şi zice cam aşà: «N'avea şi Dumnezeu să plouă într'altă zi, şi nu tocmai astăzi!» sau Dumnezeul ăsta toate le face pe dos!» In cazul acesta se revoltă în individ numai sentimentul, căci foarte uşor omul cade în eroarea de a crede că Dumnezeu anume i-a facut-o aceasta în ciudă; că anume a voit Dumnezeu ca să facă omului o neplăcere, sau să l impiedece de a aveà o plăcere. Cazuri de atare natură i-se întâmplă omului de atâtea şi de atâtea ori, şi deci de sute de ori sentimentul său se revoltă împotriva Dumnezeirii, şi contra ordinei fisice în lume.

Dar acest necaz poate trece din sentiment în voinţă, aşà că omul să ajungă a crede că Dumnezeu nu numai neplăcere vreà să facă individului, ci şi nedreptate. Deci

acum nu se revoltă numai contra ordinii fisice, ci şi contra ordinii morale, prin care Dumnezeu guvernează lumea. Atunci mânia contra lui Dumnezeu se schimbă în alt afect, în furie, ori în ură. Un împărat îşi pierde prin naufragiu flota, tocmai când se aşteaptă ca ea să ajungă flota duşmană şi s'o strivească; un bogat îşi pierde averea într'o singură zi prin vre un calcul greşit în speculaţiunile sale; unui părinte îi moare singurul său copil printr'o întâmplare neaşteptată şi brutală; altuia i-se întâmplă cine ştie ce alt lucru. In toate acest cazuri, voinţa omului e înclinată a vedeà în aceste fapte o nedreptate din partea celui ce trebue să ţie ordine în univers, şi fiecare crede că, în ce priveşte cazul său, a fost nedrept. Şi fiindcă orice nedreptate este o injurie, şi fiindcă în orice injurie se presupune ca scop final voinţa de a strică şi de a aduce pagube celui înjuriat, fie de orice natură ar fi ele: de aceea omul este înclinat a crede că nedreptatea făcută lui de Dumnezeu, e o injurie ce-i aduce cu scopul de a-i strică, şi deci presupune în Dumnezeu *răutate*. De aici apoi omul prinde furie pe Dumnezeu, sau ceeace e şi mai cu păcat, prinde ură. Acum revolta omului este contra dreptăţii şi contra bunătăţii lui Dumnezeu.

Răul acesta stă însă numai în voinţă, şi lesne poate găsì îndreptare. Răul însă se poate ridicà prea uşor din inima la cap, din voinţă la intelect, şi desordinea morală poate devenì o desordine intelectuală, iar acest rău se lecueşte foarte cu greu, sau nu se lecueşte niciodată.

Aceasta este rătăcirea cea mai fără de leac şi cea mai primejdioasă,—e rătăcirea cea de pe urmă. Desordinea morală se preface în desordine *intelectuală*, desordine a judecăţii, care conrupe întreg felul său de a gândì al omului, îi turbură toate facultăţile spiritului, şi face ca îndreptarea să devie pentru aceşti oameni foarte anevoioasă sau cu neputinţă.

Raţiunea omului, dată lui de către Dumnezeu ca să-i lumineze calea, începe să simtă plăcere de a fi autonomă, să simţă mândria de a fi suverană, şi de a nu recunoaşte pe nimeni mai pre sus de ea. Mintea, în acest caz, se revoltă contra ziditorului său, crezându-se, dacă nu asemenea cu mintea vecinică a lui Dumnezeu, dar cel puţin egală cu ea. Egală şi-a crezut Lucifer mintea sa cu mintea lui Dumnezeu şi nevrând nici o stăpânire asupra sa, s'a revoltat şi a început răsboiu cu Dumnezeu, ajutat de cetele câte l-au urmat. «Şi s'a făcut răsboiu în cer; Mihail şi îngerii săi au dat răsboiu cu balaurul, iar balaurul a dat răsboiu cu îngerii lui. Şi nu a biruit; nici loc s'a aflat lor mai mult în cer. Şi s'a aruncat balaurul cel mare, şarpele cel vechiu care se chiamă Diavolul şi Satana, cel ce înşală toată lumea: s'a aruncat pe pământ, şi îngerii săi s'au aruncat împreună cu el». Apocalips XII, 7—9.

M. P.

AUGUSTIN ŞI EPOCA SA.

In luna Octombrie 1915, am publicat, sub acest titlu şi tot în coloanele acestei reviste, o lecţiune de seminar, ţinută în faţa studenţilor universitari ai facultăţii de Teologie. Cu această ocaziune, urmând uzul civilizat şi obişnuit în asemenea împrejurări, am făcut oarecare aprecieri panegirice la adresa profesorului care prezidă acest curs şi al cărui elev universitar fusesem. De altfel, asemenea aprecieri am făcut şi la alţi domni profesori, care mi-au prezidat lecţiuni de aceeaşi natură şi tot în acel timp.

Modul exprimării mele, în chestiunea ce ne interesează, se vede puţin clar, a dat prilej la o discuţiune în şedinţa

sfântului Sinod, dela 18 Maiu a. c., care discuțiune și-a luat sfârșit în ședința ce a urmat.

Am luat cunoștință de acest fapt, dintr'o gazetă pe care n-o numesc și care mi s'a trimis de *binevoitorii mei*, cu trenul fulger, și numai cu această întâmplare.

Imediat ce am cetit cuprinsul coloanei subliniate, m'am prezentat Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat, Prezidentul Sfântului Sinod, pentru a da explicațiunile necesare, fiindcă nu voiàm ca un singur moment să planeze asupră-mi bănueli, ce nu-și aveàu justificarea prin nici cea mai mică umbră din intențiunile mele.

In urma referințelor ce mi s'au dat, cu multă delicatețe și cu o deosebită bunăvoință, de Inaltul Păstor, am declarat categoric că, publicând acea lecțiune, nici prin gând nu mi-a trecut să atac autoritatea sfântului Sinod și să mă ocup de actele Sale din trecut, pe care acte singur acest Inalt Corp e stăpân și, în tot cazul, nediscutabile de un membru redactor al revistei acestei Inalte Instituțiuni. Am adăogat că de altfel acest lucru intră în simțul elementar al oricui, care are a îndeplinì o îndatorire așà de delicată, ca aceea ce mi s'a încredințat de sfântul Sinod și de Onor. Minister al Culteleor, și că, dacă gândul meu ar fi voit să mă poarte o clipă spre cevà jignitor către autoritatea sfântului Sinod, desigur că buna cuviință mi ar fi impus ca demisiunea mea din acest post să preceadă neapărat aparițiunea acestui studiu. Dar toate intențiile rele au stat departe de mine. Singura mea preocupare a fost expunerea obiectivă a subiectului și mulțumirea profesorului prezident respectiv, în direcțiunea fondului teologico-istoric.

Aceste explicațiuni au mulțumit foarte mult pe Inalt Prea Sfințitul Prezident al sfântului Sinod, care m'a și autorizat să le public în coloanele acestei reviste.

Cu această ocaziune, Inaltul Ierarh mi-a făcut onoarea

să mă reţie mult timp, pentru a discută chestiuni de administraţie bisericească, de care ştiàm că se ocupă de aproape şi fără preget de multă vreme.

* * *

Voiu da, de data asta, o parte generală a ceeace face parte din subiectul special, ocupându-ne de caracteristica genială a fericitului Augustin.

Criticii foarte adesea au căutat să găsească şi să stabilească în mod definitiv calitatea deosebită şi dominantă a lui Augustin, acea calitate care caracterizează mai bine munca sa de atâta vreme şi explică, până la un punct oarecare, influenţa sa uimitoare, pe care a avut-o asupra posterităţii. Aceşti critici au împodobit, în diferite culori stilistice, deosebitele laturi ale acestui mare geniu. Unii dintr'înşii au fost isbiţi mai ales de profunzimea şi originalitatea concepţiunilor sale. Augustin este, pentru dânşii, marele semănător de idei, din care au să se înfrupteze şi să trăiască spiritile viitorimei. Alţii au găsit şi lăudat în calităţile lui uimitoarea armonizarea a tot ce este înalt şi ales într'un spirit deosebit, precum şi universalitatea şi întinderea doctrinei sale. Scriitorul critic R. P. Zahm, într'o broşură întitulată Ştiinţă şi Credinţă, la pagina 56, spune cu privire la Augustin: «In marele doctor african, pare că întâlnim, împreunate şi combinate, dialectica puternică a lui Platon, profundele concepţiuni ştiinţifice ale lui Aristotel, ştiinţa şi mlădierea spiritului lui Origen, graţia şi elocinţa marelui Vasile şi Chrisostom. Fie că vrei să-l consideri ca filosof, fie ca teolog sau ca exeget, în toate cazurile ni se prezintă admirabil şi dascălul necontestat al tuturor secolelor. Intr'însul trebue să se admire mai cu deosebire unirea atât de rară a talentului speculativ al Grecilor, cu spiritul eminamente practic al bisericii.» In toate aceste judecăţi şi aprecieri există o largă parte de adevăr, dar caracterul dominant al geniului lui Augustin

și adevăratul secret al activității sale, după noi, trebue căutat în sufletul și inima sa, în acea inimă care e pătrunsă și însuflețită de cele mai arzătoare patimi, și iarăși acest secret mai trebue căutat în cele mai înalte speculațiuni, de care poate fi capabil un spirit profund și ales. De altfel, această judecată și apreciere ar puteà fi privită ca generală, fiindcă lui Augustin întotdeauna i s'a atribuit o inimă drept emblemă.

O scurtă analiză a marei dragoste, pe care Augustin o aveà pentru adevăr, ne va da cheea activității sale și a influenței pe care a exercitat-o asupra contimporanilor și a posterității.

***

Admirabila contopire a unui profund intelectualism cu un misticism luminat este sigiliul care țintuește mai toate operile lui Augustin. Pentru dânsul adevărul nu este numai un spectacol de contemplat, dar este un bine pe care trebue să și-l însușească, pe care trebue să-l iubească și în care trebue să trăiască, «*O veritas, veritas! quam intime etiam tum medullae animi mei suspirabant tibi*». Geniul lui Augustin este acel dar uimitor, care îmbrățișează adevărul cu toate fibrele sufletești, nu numai cu inima căci inima nu cugetă, și nici numai cu spiritul izolat, fiindcă un asemenea spirit nu urmărește de cât adevărul abstract, pe care-l redă teoretic și rece, aproape mort; pe câtă vreme Augustin caută adevărul care să trăiască, care să fie plin de viează, chiar atunci când dânsul combate oarecare idei platoniciene, e mai mult de partea lui Platon, decât a lui Aristotele. Acest fapt îl face să fie al tuturor vremurilor, sau cum s'ar puteà zice cu alte expresiuni, să fie modern, fiindcă el are legătură și comunică cu toate sufletele din toate timpurile. La dânsul doctrina nu este numai o teorie și lumină rece a unei școli oarecare; ci este o doctrină plină de viează și însuflețită de un sentiment personal.

Religiunea nu este o simplă teorie şi creştinismul o serie de dogme; el este o întreagă şi adevărată vieaţă, sau mai bine spus un bogat izvor de vieaţă. Augustin nu este un sentimental, nici un mistic în adevăratul înţeles al cuvântului, şi nici nu-şi explică lucrurile numai prin ceeace porneşte din inimă. La dânsul intelectualismul sec şi rece al metafizicienilor este dat la o parte şi se face loc unei viziuni pasionate după adevăr. Această viziune este întregul său fundament. El n'a cunoscut niciodată un misticism trecător, care cedează unui sentimentalism vag şi fără obiect. Pentru dânsul, emoţiunea este profundă, vie şi precisă sau hotărîtă, fiindcă ea naşte sau îşi are izvorul într'o doctrină puternică şi sigură, care vreà să ştie şi să cunoască aceeace iubeşte, precum şi faptul pentru care iubeşte.

Adevărul, după care Augustin este atât de pasionat, este însuşi Dumnezeu. El nu este aprins, nu este amorezat de acea curiozitate care îi place să umble numai după cunoştinţa adevărului, lui îi place să stăpânească însuşi adevărul şi să trăiască cu dânsul printr'însul. Şi nu vreà orice adevăr, el vreà acel adevăr unic şi întreg, în care se rezolvă toate problemele în fondul lor. Caută Fiinţa, Adevărul, Binele, care îmbrăţişează şi explică totul, într'un cuvânt caută pre Dumnezeu, El tinde şi aspiră continuu *ad Deum, id est veritatem, quae intelectu et interiore mente capitur, quae semper manet. Verus philosophus est amator Dei*› De altfel întreaga sa doctrină esenţialmente este teologică. Dar Dumnezeul lui Augustin nu este un Dumnezeu rece şi abstract, obiect al răbdătoarelor analise ale scolasticilor; este Dumnezeul vieţuitor, pe care îl caută cu ardoare şi ale cărui atribute i-le iubeşte din tot sufletul, chiar pe cele mai abstracte, ca un aspect al vieţii divine, în raporturile sale cu sufletul nostru. El se pasionează pentru eternitate, fiindcă eternitatea lui Dumnezeu este

pentru dânsul o cugetare divină și o dragoste divină, maĭ înainte de toate timpurile, este leagănul care aveà și are să poarte viețile noastre. Pentru Augustin, însuşi Dumnezeu este patria sufletului și acest cuvânt explică celebrul dialog: «Ce doreşti tu să cunoşti?—Pre Dumuezeu și sufletul. — Nimic mai mult?—Nu, absolut nimic».

Augustin este încântat şi sedus de frumuseţea lui Dumnezeu; «rapiebar ad te decore tuo». Aproape nici un scriitor n'a scris asupra acestui punct pagini așà de înflăcărate.

Această frumusețe, întotdeauna veche și întotdeauna nouă, a inspirat acele strigăte admirabile din Confesiunĭ «Am văzut atunci în spirit, O Dumnezeul meu, frumusețele tale nevăzute în lucrurile văzute, pe care le-ai scos din neant. Sed et coelum et terra et omnia quae iu eis sunt, ecce undique mihi dicunt ut te amem».

Caracterul acestei pasiuni a lui Augustin nu este violența, ci o duioșie comunicativă. Tertulian și dânsul tot așà, cu caldul său temperament de african, se pasionează pentru adevăr. Dar, afară de faptul că orizontul său este de altfel mărginit, la dânsul pasiunea este tiranică și vreà să impue jugul forței. La Augustin sufletul este ardinte, dar de o ardoare străbătută de o caldă duioşie către Dumnezeu și către suflete. Acest caracter al geniului lui Augustin explică și opera sa doctrinală.

B. Mangâru.

Primatul papal combătut de papistași.

Erezia despre primatul papal este una din cele mai vechi erezii în care a căzut biserica romană și aceea care a avut cele mai dureroase urmări pentru întreaga biserică creştină, fiindcă ei se datorește în prima linie shisma cea

mare dintre biserica de răsărit și cea de apus. Din această cauză primatul papal a fost combătut cu tărie de răsăriteni, începând cu marele și vrednicul patriarh Fotie. După ivirea reformei, teologii protestanți s'au alipit în această privință de ortodocși și au scris opere și articole fulgerătoare împotriva «Antichristului» din Roma, cum numià Luther pe papă. Dupăce papii au încununat aiurarea lor de veacuri cu nebunia formală de «infalibili» numărul celor cari s'au scandalizat de purtarea «sfântului părinte» și cari au dat curs liber indignării lor a sporit considerabil în însuș sânul teologilor și învățaților romano-catolici. E cunoscută titanica luptă pe care au dus-o împotriva infalibilității iluștrii profesori și scriitori bavarezi Döllinger și Friedrich, cum și mișcarea de nemulțumire produsă printre clericii și teologii papistași în ultimul timp, sub numele de «modernism», mișcare îndreptată în prima linie împotriva primatului papal și a tiraniei ce papa exercită asupra conștiințelor în virtutea pretinsului său primat și în numele nenorocitei idei de «infalibilitate». Acum câțiva ani—în 1910—un alt profesor bavarez, dela universitatea din München, d-rul *Ioseph Schnitzer* a dat publicității o nouă lucrare îndreptată împotriva primatului papal și întitulată: «*A întemeiat Iisus papalitatea*?=Hat Iesus das Papstum gestiftet?» Această lucrare a făcut mult sgomot și a fost foarte bine primită chiar de papistași, căci în trei luni consecutive a apărut în trei ediții. Numele învățatului profesor papistaș a atras atenția tuturor asupra lucrării și felul în care el a tratat chestiunea a justificat primirea ce s'a făcut lucrării sale.

Am crezut că e folositor pentru noi ortodocșii să știm ce cred și spun învățații papistași de talia lui Schnitzer despre primatul papal și de aceea mă ocup în celece urmează cu coprinsul lucrării lui Schnitzer.

In prefața ediției întâi autorul arată între altele motivul

care l-a determinat să trateze această chestiune—primatul papal—în lumina istoriei nepărtinitoare. Erà copil și urmà la școala din sat prin anul 1870, când sinodul din Vatican proclamase pe papă infalibil, adică nesupus greșelii. Discuțiunile contradictorii asupra acestei noi dogme coprinseseră toate națiunele papistașe și toate straturile sociale. Atitudinea hotărîtă luată împotriva inovației de profesorii *Döllinger* și *Friedrich* aflase aprobarea aproape unanimă a tuturor connaționalilor lor, a bavarezilor. Cuvintele Sfintei Scripturi: «Tu ești Petru și pe această piatră voiu zidì biserica mea....» și «Iți voiu da cheile împărăției cerurilor și oricâte vei legà pe pământ vor fi legate și în ceruri....» erau pe buzele tuturor și fiecare căutà să pătrundă adevăratul lor înțeles. Puțini înțelegeau sau mai exact pretindeau că înțeleg, cum din aceste cuvinte reiese că papa n'ar puteà greșì. Mai toți își ziceau: «Se poate ca papa, care e om, să fie fără greșală ca însuș Dumnezeu? Și chiar dacă ar fi așà, dece nu s'a crezut aceasta de mai nainte? Dece tocmai acum să se învețe așà cevà? etc.» Aceste întrebări frământau și mintea unui tânăr servitor al tatălui lui Schnitzer. Intr'o zi el zise copilului: «Ce ar fi, dacă totce spun preoții n'ar fi nimic, cum nimic nu e cu infalibilitatea papii?» Copilul se îngrozì la auzul acestor cuvinte, căci dela mamă sa, dela o bunică și dela învățător și preot primise o îngrijită creștere religioasă și întâmpină: «Dar cum îți trece una ca asta prin minte Iosif? (astfel se numià și servitorul). Desigur episcopul știe mai bine decât profesorul Döllinger ce e cu infalibilitatea.» Indată după aceasta, servitorul apucă pe copil de braț și-i zise cu ton rugător și plin de încredere: Făgăduește-mi, că ne vei spune și nouă, ăstora proști, când vei fi mare și învățat, dacă e adevărat ceeace ne învață preoții.» Copilul făgăduì și când se făcù mare și ajunse profesor de universitate, își împlinì făgăduiala dând pe

faţă cea mai mare şi mai periculoasă minciună pe care o trâmbiţează clerul papistaş, minciuna despre primatul şi infalibilitatea papală.

Intr'un cadru relativ restrâns, căci lucrarea n'are decât 88 de pagini, Schnitzer tratează chestiunea primatului din patru puncte de vedere, sau cum se exprimă el, în lumina literaturii, în lumina eshatologiei, în lumina criticii evangheliilor şi în lumina istoriei bisericeşti vechi.

Vom urmărì pe autor în desfăşurarea fiecarui punct şi vom redà cât mai fidel spusele sale, fără a polemizà cu el acolo unde se departează de adevăr. Vom face adică operă de simplu cronicar, făra ca să renunţăm prin aceasta cu totul de a atrage atenţiunea cetitorului ici şi colea ca unele din părerile expuse şi susţinute de autor nu sunt admise de biserica noastră, cu toate că şi ea condamnă primatul papal.

Punctul întâi: *Primatul papal în lumina literaturii.* Această primă parte a lucrarii are marele merit că face cunoscut aproape tot ce s'a scris de vre'o 60 de ani în această chestiune, pro şi contra, de cei mai de seamă teologi papişti şi protestanţi, atât dintre germani cât şi dintre francezi şi chiar dintre italieni. Inceputul lungului şir al scriitorilor puşi la contribuţie îl face Döllinger cu lucrarea sa «Christentum und Kirche in der Zeit der Grundlegung=Creştinismul şi biserica în vremea intemeerii lor». In această monumentala lucrare, apărută în prima ediţie în anul 1860, *Döllinger* — care nu bănuià intenţiile ce nutrià papa ca peste un deceniu să silească pe prelaţii întregii lumi papistaşe să-l proclame infalibil, susţine primatul papal, întemeindu-l — cum fac teologii papistaşi îngenere — pe cuvintele din Evanghelie: «Tu eşti Petru... «Şi-ţi voiu da cheile împărăţiei cerurilor... şi «Simone, al lui Ionà, mă iubeşti mai mult decât aceştia?... Cu aceasta — zice el textual — se dăduse bisericii, neexclu-

zând nici pe apostoli, un păstor suprem, fusese pus Petru faţă cu totalitatea credincioşilor în acelaş raport în care stătuse până atunci Mântuitorul însuş, adică ca «bunul păstor», care îngrijeşte de turma sa cu dragoste şi jertfire de sine, iar nu ca năimitul pentru folosul său personal.» Schnitzer caută să slăbească tăria afirmaţiunilor lui Döllinger — pe cari el însuş le-a infirmat mai târziu — arătând că el (Döllinger) a nesocotit cercetările făcute de protestanţi asupra originilor creştinismului rezumate îndeosebi de *David Friedrich Strauss* în opera sa: «Vieaţa lui Iisus (1835), tot aşà cum n'a învăţat nimic după aceea nici dela Renan. Pe lângă acestea, Döllinger fusese mai întâi dogmatist şi numai mai târziu s'a făcut istoric, aşà că el a înfăţişat pe Mântuitorul cum rezultă din dogme, iar nu cum reiese din istorie şi din studiul critic al Evangheliilor. Pentru aceste cuvinte susţinerile lui n'au o deosebită importanţă — continuă autorul — şi el şi-a luat plata că n'a fost în curent cu progresele realizate de teologia protestanta de atunci, prin aceea că a fost nevoit mai târziu să dezaprobe odată cu infalibilitatea şi primatul papal. Dacă se admite — zice Schnitzer evident greşit — că Iisus Christos este mai presus de lume, că este Dumnezeu adevărat şi că Evangheliile sunt inspirate, atunci primatul papal, clădit peste primatul lui Petru, este nerăsturnabil — ceeace iarăs este o greşală — pe când dacă, dimpotrivă, Iisus este înţeles din împrejurările de loc şi timp, adică dacă e socotit ca un om superior, atunci îndoiala asupra istoricităţii instituirii primatului se iveşte fără întârziere. Cercetările în această din urmă direcţiune au început cu marea şi complicata chestiune a raportului în care stau între ele cele trei dintâi Evanghelii, Evangheliile sinoptice. Incă din a doua jumătate a veacului XVIII, *Reimarus*, în scrierea sa publicată de Lessing în 1778 şi intitulată· «Von dem Zwecke Iesu und seiner Junger = Despre scopul lui Iisus

şi al ucenicilor săi ; afirmase că Mântuitorul nu urmărise să infiinţeze nici o nouă religiune sau comunitate religiosă nici să înlăture Legea mozaică, ci dimpotrivă s'o implinească şi să întemeieze pentru contimporanii săi iudei împărăţia mesianică. După această înfăţişare a lucrurilor nu mai rămâne loc pentru primat, cu atât mai puţin cu cât apostolii au falsificat opera şi intenţiile Invăţătorului lor. *Strauss* nu împărtăşi această părere, dar ajunse la acelaş rezultat pornind dintr'un alt punct de vedere. Făgăduiala dată lui Petru în cuvintele: Tu eşti Petru... este după relatarea sinopticilor rasplata pentru că el cel dintâiu recunoaşte şi mărturiseşte limpede mesianitatea lui Christos. Pasagiul în care sunt coprinse aceste cuvinte nu poate însă sta în picioare decât dacă se nesocoteşte cu totul Evanghelia după Ioan, în care Mântuitorul e salutat de apostolii săi chiar dela început ca Mesia. De aceea baza pe care stă primatul e cât se poate de nesigură. La aceasta mai e de adăogat că puterea cheilor o dă Mântuitorul, după însăş Evanghelia lui Mateiu şi celorlalţi apostoli, aşă că Petru rămâne numai cu făgăduiala «Tu eşti Petru...» In fine Strausse de acord cu Reimarus că împărăţia cerurilor propoveduită de Mântuitorul are caracter eshatologic, că adică ea ar fi avut să se implinească în curând şi lumea să se sfârşească repede, ceeace iarăş nu lasă nici un loc pentru ideia de primaţie. *Renan* ia împărăţia lui Dumnezeu tot în înţelesul eshatologic şi vede în biserică o societate întemeiată pe dragoste şi care deci n'are trebuinţă nici de învăţătură sistematică nici de organizaţie bine definită.

In această organizaţie liberă, el recunoaşte lui Petru un primat, dar nu jurisdicţional, ci personal, întemeiat pe calităţile sale individuale şi asemănător cu întâietatea ce un frate mai mare are aupra fraţilor mai mici.

Critica Evangheliilor a făcut să se nască noi îndoieli

asupra adevărului privilegiilor sfântului Petru. Dejà *Schleiermacher*, exprimase în cercetările sale critice asupra scrierilor sfântului Luca (1817), bănuiala că nu e de crezut ca Mântuitorul să fi făgăduit lui Petru cheile împărăţiei cerurilor, pentru ca în scurt timp după aceea să-l numească Satan. Comparaţia lui Mateiu cu Marcu şi Luca duce la concluziunea că Mântuitorul pare a nu fi făcut lui Petru o asemenea făgăduială. *Ch. Hermann Weisse*, tatăl ipotezei că Evanghelia lui Marcu e mai veche decât a lui Mateiu, e cel dintâiu care în a sa «Evanghelische Geschichte» (1838) a pus mai serios la îndoială autenţia textului dela Mateiu XVI, 17 şi a căutat să dovedească interpolarea lui. Nu e cu putinţă — ziceà Weisse — ca Marcu, ucenicul sfântului Petru, să fi trecut sub tăcere din făgăduiala dată de Mântuitorul lui Petru tocmai punctul care scoteà în relief personalitatea maestrului său. Apoi Mântuitorul vorbeşte în acel text de «biserică», ca organizaţie, când se ştie că biserica a primit organizaţia sa văzută dela sfinţii apostoli. Ca şi Schleiermacher, el crede că Mântuitorul n'a putut încredinţà cheile împărăţiei cerurilor acelui pe care curând după aceea-l numeşte Satan. Independent de Weisse şi în acelaş timp cu el emise părerea despre prioritatea Evangheliei lui Marcu un alt teolog *Christian Gotlob Wilke*, în scrierea sa Der Urevangelist» (1838) şi şi exprimă îndoiala asupra textului dela Mateiu XVI, 17—19. Pentru Wilke e netăgătuit că sfântul Petru se bucurà de oarecare consideraţiune faţă cu ceilalţi apostoli, dar de un primat nu poate fi nicidecum vorba pentru două motive şi anume: a) dacă pentru ar fi primit Petru puterea cheilor, atunci disputa despre întâetate — cum dovedeşte incidentul cu intervenirea în scenă a mamei fiilor lui Zevedeu — n'ar fi mai putut aveà loc, sau celpuţin ar fi fost altfel rezolvită şi b) pasagiile din care rezultă primatul lipsesc tocmai din Evanghelia lui Marcu, care a fost scrisă sub auspiciile sfântului Petru.

Discuţiunea asupra priorităţii Evangheliei lui Mateiu sau Marcu a luat în ultimul timp proporţii uriaşe. Schnitzer o tratează în lucrarea sa destul de pe larg. Importanţa ce această discuţiune are atât pentru primatul sfântului Petru şi deci şi al papii, cât şi cu privire la origina sfintelor Evanghelii şi la raportul ce există între ele, cere ca s'o urmărim mai de aproape.

O veche tradiţiune bisericească spune că Evanghelia lui Mateiu e cea dintâi şi cea mai veche şi că după ea s'au condus evangheliştii Marcu şi Luca. Această părere admisă în decomun de biserica noastră ortodoxă şi de cea romano-catolică, numără şi printre protestanţi aderenţi de seamă. Astfel *August Neander*, în a sa Leben Jesu Christi» (1852 rămâne la această părere şi recunoaşte şi primatul lui Petru, ca fapt istoric. Şcoala tubingiană, în frunte cu *Ferdinand Christian Baur*, vedeà deasemeni în sfântul Mateiu pe cel mai vechiu evanghelist, de a cărui Evanghelie s'au folosit Marcu şi Luca şi explicà deosebirea dintre textul dela Mateiu XVI, 17—19 şi locurile paralele din Marcu şi Luca prin aceea că unii dintre primii creştini —şi îndeosebi paulinii—şi chiar unii dintre sfinţii apostoli nu vedeau cu ochi buni distincţiunea acordată lui Petru. Pentru acest cuvânt sfinţii Luca şi Marcu au simplificat textul. Totastfel şi cunoscutul cercetător al vieţii şi operii sfântului Pavel, *Karl Holsten*, socotià Evanghelia sfântului Mateiu ca cea mai veche, pe care apoi iudeii au falsificat-o dând naştere Evangheliei apocrife zisă a lui Petru şi faţă de care Evanghelia lui Marcu n'ar fi decât o prelucrare în spiritul paulinic. Cuvintele dela Mateiu XVI, 17—19 s'au găsit dela început în Evanghelia lui Mateiu, pentrucă au fost împrumutate din izvorul cunoscut şi folosit de câte trei sinopticii, dar au fost lăsate afară de Marcu din motive dogmatice şi anume pentru a nu subordonà predica evanghelică a sfântului Pavel sfântului Pe-

tru. Dependența absolută a lui Marcu de Mateiu o susține și *Adolf Hilgenfeld*, care crede că Mateiu a scris Evanghelia sa în limba ebraică și în spirit particularistic iudaic și că prin traducerea și prelucrarea ei în grecește a căpătat caracter universalist. Textul din cap. XVI, 17—19 e dar istoric. *Theodor Keim* scrise «Istoria lui Iisus din Nazara pe baza Evangheliei lui Mateiu, fața de care Marcu și Luca n'au făcut decât să scurteze și să strice. Cuvintele din cap. XV, 17—19 sunt dar cuvintele Mântuitorului. Marele exeget contimporan *Theodor Zahn*, profesor în Erlangen, plecând dela cuvintele lui Papìa, că Mateiu a adunat sau compus în ebreește cuvintele Domnului, e de părere că Evangheliile s'au compus în ordinea în care se găsesc așezate în Noul Testament. Cel dintâi evanghelist ar fi dar Mateiu, care și-a compus Evanghelia în ebreește, sau mai exact în limba arameică, pe la anul 66, care apoi a fost tradusă în grecește pe la anul 90. De originalul arameic al lui Mateiu se folosì și Marcu când scrise Evanghelia sa după predica sfântului Petru La rândul său, Evanghelia a doua a fost consultată la traducerea Evangheliei lui Mateiu din arameică în grecește. Așà s'ar explicà pe deoparte asemănările de limba dintre Matei și Marcu, iar pe dealtă parte că stilul grecesc al lui Mateiu e mai corect decât al lui Marcu. Făgăduiala Domnului către Petru s'ar fi aflat dar în originalul arameic al lui Mateiu și dacă Marcu și Luca nu pomenesc de ea și redau mai pe scurt convorbirea Mântuitorului cu Petru, aceasta s'ar explicà prin raportul în care stă Evanghelia lui Marcu cu sfântul Petru (despre care autorul însă nu precizează cum trebue luat). Un alt mare exeget contimporan, profesorul berlinez *Bernard Weiss* pornește tot dela cuvintele lui Papìa pentru a ajunge la un rezultat opus celui al lui Zahn... Weiss susține că cuvintele lui Papìa nu se referă la Evanghelia lui Mateiu, ci că ar fi

fost o adunare numai a învăţăturilor sau cuvintelor Domnului, pe baza cărora apoi, şi a Evangheliei lui Marcu, care se compusese dejà, s'a scris Evanghelia lui Mateiu. Weiss admite istoricitatea şi autenticitatea textului discutat (Mat. XVI, 13—18), dar contestă apostolicitatea textului imediat următor şi privitor la darea puterii cheilor.

Oskar Holtzman nu diferă mult de B. Weiss, căci admite pe de o parte dependenţa lui Matei de Marcu, iar pe de altă parte şi dependenţa lui Marcu de Mateiu, întrucât Marcu s'ar fi folosit la compunerea Evangheliei sale de «cuvintele Domnului» adunate de Mateiu şi traduse de timpuriu în greceşte. Textul din Mateiu XVI, 17—19, e dar autentic, totuş, Petru nu primeşte un primat juridic, care să se poată trasmite la urmaşi, ci numai o împuternicire care s'a dat (Mat. XVIII, 18) întregii biserici, aşà că prerogativa lui Petru stă numai în aceea că lui i s'a dat mai întâi. Un primat jurisdicţional nu puteà conferì Mântuitorul nimănui, pentru simplul cuvânt că «Ei credeau că împărăţia cerurilor va venì îndată după moartea sa .

Cu multă căldură a apărat prioritatea Evangheliei lui Mateiu *Adolf Bolliger*, în scrierea sa «Marcus der Bear beiter des Mathäus Evangeliums» (1902). Ipoteza interpolării cuvintelor din Mateiu XVI, 17—19 este pentru el absolut de nesusţinut. Contextul dovedeşte strălucit că înlăturarea acestor cuvinte produce o soluţiune de continuitate. Marcu le-a lăsat afară, pentru că el, ca paulin, nu puteà admite că biserica e zidită numai pe Petru.

Independent de teologii protestanţi cari susţin prioritatea Evangheliei lui Mateiu şi autenticitatea textului în care se coprinde făgăduiala dată lui Petru, dar paralel cu ei au mers şi merg teologii papistaşi vechi şi noi ca *I. Leonhard Hug*, *Peter Schegg*, *Kuhn*, *Aberle*, *Schanz*, *Belser*, *Bisping*, *Kaulen*, *Knabenbauer*, *Bardenhewer ş. a.* Excepţie a făcut, pe la jumătatea veacului trecut, numai münche-

nezul *I. N. Sepp*, care nu numai admite prioritatea Evangheliei lui Marcu și dependența de el a lui Mateiu și Luca, ci și atribue Evanghelia lui Mateiu apostolului Iacov al lui Alfeu. Cuvintele din Mateiu XVI, 17—19 le recunoaşte Sepp la început ca autentice, dar mai târziu le tăgădueşte înțelesul în favorul primatului. ‹Biserica este clădită pe piatra Christos — zice el — iar nu pe pescarul Simon, care, îndată după primirea făgăduelii, fu numit de Domnul Satan și trădă pe învățătorul său la cea dintâi ispită.

Pecând teologii papistași se străduiau să găsească dovezi pentru prioritatea Evangheliei lui Mateiu, teologul protestant *H. I. Holtzmann* formulă din nou și cu multă putere de convingere ipoteza despre prioritatea lui Marcu, în scrierea sa. «Die synoptischen Evangelien, ihr Ursprung und geschichtlichter Charakter» (1863). Cu privire la textul din Mateiu XVI, 17—19, Holtzmann susține că el n'a putut luà forma actuală decât în veacul II, căci Mântuitorul a întrebuințat numai expresia de ‹împărăția lui Dumnezeu› sau «împărăția cerurilor», pecând termenul de biserică a fost introdus de sfântul apostol Pavel și însus acesta zice numai ‹biserica lui Dumnezeu› iar nu «biserica lui Christos.» Primatul lui Petru stă în contrazicere cu mustrarea pe care Mântuitorul o adresează lui Petru când îl numeşte Satan, și cu răspunsul Domnului la cererea mamei fiilor lui Zevedeu (Marcu X, 44), precum și cu ideia de apostol, cum o întâlnim în sfântul Pavel și cu raportul în care apostolul neamurilor a stat cu sfântul Petru. Aceeaș temă a dovedit-o Holtzmann cu noi argumente și mai târziu în scrierea sa. «Neutestamenfliche Theologie›. După *Otto Pfleiderer* şi *Adolf Hausrat* însuș acest text, care exprimă ideia ce autorul Evangheliei își făcuse despre biserică, dovedeşte că Evanghelia lui Mateiu datează din veacul II și e cu mult posterioară celei a lui Marcu. *Paul Wernle* și *W. Soltau*, sprijiniți, pe minuțioase

studii de texte și de limbă, proclamă prioritatea lui Marcu și condamnă ca interpolat textul în chestiune din Mateiu. De aceeaş părere, numai cu deosebiri în argumentare, sunt şi *A. Iulicher*, *P. W. Schmiedel*, *A. Merx* şi *W. Wrede*.

Un însemnat progres a făcut chestiunea sinoptică cu *Iulius Wellhausen*, marele protagonist al școalei istorico-critice. Marcu e mai vechiu—după Wellhausen—pentrucă Mateiu și Luca îi reproduc nu numai conținutul, ci și dispozițiunea materiei. Limba sa e apoi mai veche și se apropie mai mult de arameică, așezarea cuvintelor și povestirea sunt pur semitice. Insuş termenul de biserică arată că Mateiu, singurul la care se găsește, e mai târziu și că textul în chestiune e introdus mai târziu, când Petru murise de mult. Alt mare istoric și critic, *Adolf Harnack*, e în ultimă analiză de aceeaș părere. Pecând Wellhausen însă susține că Marcu e mai vechiu și decât colecția de «cuvinte ale Domnului», Harnack dă prioritate acesteia, și recunoaște cu privire la textul din Mateiu XVI, 17—19, că n'a existat nici în Marcu nici în Cuvintele Domnului» ci a fost introdus de Mateiu. Aceeaș părere au cu privire la text și *Paul Feine*, *H. H. Wendt* și *Friedrich Spitta*.

Pecând Wellhausen și Harnack pun ca izvor al Evangheliei o scriere mai veche în limba arameică, un alt grup de teologi, printre cari se numără cu deosebire *Hermann vou Soden* și *I. Weiss*, precum și filologul *Wendling*, admit ca izvor, celpuţin pentru o parte din Evanghelia lui Marcu, predica sfântului Petru. In ce priveşte însă textul cu primatul toți sunt de acord, că el e posterior. In special Weiss se exprimă foarte hotărît contra: «Despre un primat al lui Petru în înțelesul unei superiorități asupra celorlalți apostoli și peste întreaga biserică nu găsim la Marcu nici cea mai mică urmă. Netăgăduit Petru stă în fruntea catalogului apostolilor, a fost chemat la apostolat înaintea tuturor celorlalți, face parte din numărul celor

trei intimi cari în cele mai însemnate momente—la patul de moarte, la schimbarea la faţă şi în grădina Ghetsemani—s'a împărtăşit de suprema revelaţiune a Fiului lui Dumnezeu, *dar*, precum în aceste momente au fost de faţă Andrei sau Ioan şi Iacov, tot astfel şi această distincţiune nu e nicidecum tendenţioasă, ci are bază istorică personală. Aceste ştiri îşi au izvorul în amintirile şi istorisirile lui Petru. Dacă Petru ia cuvântul la Cezareia lui Filip, evanghelistul însuş spune că el vorbeşte în numele celorlalţi şi în loc de a-l distinge cu o făgăduială preţioasă, cum face Mateiu, lasă să urmeze aspra mustrare că e Satan.» De partea acestor teologi germani protestanţi sunt şi teologii francezi reformaţi: *Aug. Sabatier*, *Jean Réville*, *H. Monnier* şi *Ch. Guignebert*.

Aceste rezultate la cari a ajuns teologia protestantă cu multă muncă şi putere de pătrundere n'au fost admise si recunoscute niciodată de papistaşi, iar acei dintre ei cari le-au admis ori s'au arătat binevoitori faţă de ele au fost loviţi de fulgerile anatemei papale. Aşà au păţit-o *Alfred Loisy*, *Romolo Murri* şi *Georg Tyrell*, cari au fost siliţi să iasă din biserică şi cari au devenit căpeteniile mişcării moderniste: cel dintâi în Franţa, al doilea în Italia şi al treilea în Anglia. Deîndatăce modernismul a introdus calul troian în cetatea teologiei papistaşe, teologii papistaşi—cari până atunci se făcuseră că n'aud şi nu văd celece se discutau în lagărul protestant—au trebuit să ia poziţiune. Invăţatul cercetător al istoriei bisericii din primele veacuri, *P. Batiffol*, a fost cel dintâi care a ridicat mănuşa aruncată de fostul abate A. Loisy. El contestă cu toată dreptatea caracterul esclusiv eshatologic predicii Mântuitorului şi atrage atenţia asupra faptului că, dacă Mântuitorul ar fi înfăţişat împărăţia cerurilor numai ca ceva care aveà să se împlinească încurând, atunci învăţătura sa ar fi fost osândită să dispară din faşă, pentrucă nu pu-

teà fi primită decât de iudei, cari erau pregătiți pentru aceasta și aveà să piară sub greutatea disprețului general de îndată ce apropiata parusie nu se realizà. Dacă însă Mântuitorul a prezis și hărăzit bisericii sale vieață lungă, de mii și mii de ani, atunci s'a putut, a trebuit chiar să se gândească și la organizarea ei și putința instituirii unui primat este restabilită celpuțin în principiu. Până acì argumentația lui Batiffol e convingătoare, sigură, adevărată; de acì înainte devine nesinceră, nesigură și șovăitoare. Sofistica lui nu poate dovedì că ideia de primat e compatibilă cu învățătura Domnului despre celce vreà să fie mai mare,» nu poate înlăturà faptul că sfinții Marcu și Luca nu pomenesc nimic de așà zisul primat al lui Petru, nu poate tăgăduì că afară de textul în chestiune—Mateiu XVI, 17—19—cuvântul, biserică=ἐκκλησία nu se întâlnește niciodată în Evanghelii, aplicat la biserica creștină, ci numai în epistolele sfântului Pavel. Restul argumentării, că Mântuitorul a dat sfântului Petru primatul prin cuvintele dela Luca XXII, 31: «Simone, Simone, iată Satana a cerut să vă cearnă....» și prin cele dela Ioan XXI, 15: Simone, fiul lui Ionà, mă iubești mai mult decât aceștia?...» este clișeul obicinuit de care se servesc toți teologii papistași când e vorba să apere primatul papa[1]. Chestiunea priorității Evangheliei lui Marcu sau Mateiu nu e privită în față de Batiffol. El nu afirmă categoric nici una nici alta, ci se mărginește numai să spună că trei izvoare au fost folosite la compunerea Evangheliilor sinoptice: unul care e comun câtor trei și care în esență e indentic cu Marcu; altul de care s'au folosit îndeosebi Mateiu și Luca, dar care nu e necunoscut nici lui Marcu, și în fine al treilea, unul care e comun câtor trei deopotrivă și care e tradițiunea orală, sau poate chiar scrisă. Mai departe decât Batiffol n'a mers și altfel decât el nu se poate exprimà nici un teolog papistaș, căci îndatăce ar face un

pas mai departe sau ar vorbì sau scrì altfel, ar fi înfierat de «modernist» și exclus din biserică. Batiffol însuș e ținut cam la distanță, din cauză că se ocupă cu studiul unor chestiuni, cari sunt obiect de predilecție al protestanților și s'ar prea puteà ca într'o bună zi să alunece și el și de aceea prudența impune ținerea lui la carantină.

Acesta este coprinsul primului punct din lucrarea lui Schnitzer. Din rezumarea lui am văzut cum au pus și pun teologii protestanți problema primatului și în ce fel o rezolvă ei și cum le răspund papistașii. Fără să împărtășim părerile protestanților, cari de multe ori nu cunosc limită în critica lor, trebuie sà recunoaștem că ei au meritul de a fi zguduit cu tărie însăși temeliile primatului papal.

I. Mihălcescu.

CRONICA INTERNA.

M. S. REGINA MARIA, LA IAȘI.

I.

Iașul a avut aleasa cinste de a fi vizitat în zilele de 16 și 17 Mai curent de M. S. Regina Maria, însoțită de AA. LL. regale Principesele Elisaveta, Maria și Principele Nicolae.

Inalții oaspeți, au venit să împartă singuri ajutor săracilor din acest oraș, din darul regal de 1.200.000 lei, din care mai mult de una sută mii de lei a fost destinată Iașului.

S'au făcut pregătiri de cu vreme pentru a face înalților oaspeți primirea cuvenită—de și M. S. Regina își exprimase dorința de a nu I se face primire oficială.

Preoțimea Ieșană împreună cu autoritățile civile, au al-

cătuit listele de acei săraci, cari aveau să primească ajutorul din mâna M. S. Reginei.

In ziua de 16 Mai, peste 300 de săraci au fost aduşi şi aşezaţi pe terasa din faţa Catedralei Metropolitane, iar oraşul îmbrăcat în haine de sărbătoare. Drumul dela gară până la Mitropolie erà plin de lume, ieşită să salute pe Augusta Suverană, care pentru întâia oară ca Regină vizitează Iaşul, venind să aducă alinare şi ajutor celor săraci, mai ales în aceste vremuri grele.

La intrarea în Catedrala Metropolitană M. S. însoţită de A.A. L.L. a fost întâmpinate de I. P. S. Mitropolit, înconjurat de clerul ieşan. După săvârşirea Te-deumului, la care corul Catedralei a dat răspunsuri foarte frumoase, I. P. S. S. a condus Augusta Familie în vestmântărie pentru a vedeà mai multe odoare sfinte şi alte obiecte casnice rămase dela Vasile Lupu.

In timpul cât M. S. Regina vizità această mică expoziţie, tot publicul din biserică, ieşind afară a luat loc în ambele laturi ale Catedralei; iar M. S. Regina, condusă de I. P. S. Mitropolit, s'a oprit pe rândut de sus al treptelor dela ieşirea din biserică, având în faţă pe săraci şi de ambele părţi o mare mulţime de popor.

In acest loc I. P. S. Mitropolit a adresat M. S. Reginei următoarele cuvinte:

Doamnă,

Aţi binevoit a veni azi în oraşul nostru—Iaşi—însoţită de A.A. L.L. Regale Principesele Elisaveta, Maria şi Principele Nicolae, ca să aduceţi celor lipsiţi, cuvinte de mângâere şi ajutor din darul regal.

Strălucita faptă, săvârşită de Majestăţile Voastre Regale şi Regina României, dovedeşte nemărginita dragoste, ce aveţi de ţară şi popor şi grija, ce purtaţi pentru alinarea durerilor celor suferinzi şi îndestularea celor săraci.

Fapta aceasta, va rămâneà în mintea poporului român,

ca o frumoasă poveste, strâns unită, cu multe așezăminte de binefacere, întemeiate de Marele Rege Carol și de neuitata Regină Elisaveta.

Săracilor,

Primiți cu respect și întrebuințați cu înțelepciune darul, ce vă învredniciți a luà din mâna prea bunei noastre Regine și cu toții mulțumindu-I din adâncul inimii, să rugăm pe Dumnezeu pentru fericirea Familiei noastre Regale și ocrotirea scumpei noastre Românii.

Trăiască M.M. L.L. Regele și Regina cu întreaga Familie Regală.

In urmă M. S. Regina cu A.A. L.L. însoțită de I. P. S. Mitropolit, de D l Ministru Constantinescu, de d-l Primar Gh. Mârzăscu, de doamnele de onoare și de d-nele din Comitet, a mers la băncile unde erau săracii și a dat în mâna fiecăruia ajutor bănesc de 60, 80 și 100 lei. După amează M. S. Regina a împărțit ajutoare săracilor evrei, iar a doua zi celor din suburbia Tatarași, adunați în biserica Nicorița.

M. S. a mai dat 20.000 lei pentru construirea de case în suburbia Țicău, pe locul donat de comună și numit «Cartierul Regal Ferdinand I.» Aici s'a pus piatra fundamentală și s'a făcut sfințirea locului de către I. P. S. Mitropolit.

Faptul acesta al Augustei Familiei Regale de a venì în ajutorul celor nevoiași în vremuri grele ca cele de azi, dar mai ales faptul de a să fi coborît în mijlocul poporului pentru a-i cunoaște bunurile și durerile lui, ne aduc aminte de vremurile slăvite de altădată când între domn și popor erà o mare apropiere.

Cu acest prilej M. S. a vizitat spitalele: Sf. Spiridon, spitalul Militar, spitalul de Copii «Caritatea», Azilul de bătrâne, spitalul Maternitatea și cel israilit, apoi școlile: școala Ortodoxă, de sub conducerea unui comitet de doamne

cu preşedenţia d-nei Olga Sturza, născută Mavrocordat unde a fost însoţită de I. P. S. Mitropolit şi unde M. S. s'a interesat în primul rând de educaţia religioasă ce să dă elevelor în acest Institut. Reuniunea Femeilor Române, de sub preşedenţia d-nei Mârzescu, şcoala de menaj, şi expoziţia de la şcoala de Arte Frumoase.

M. S. a mai vizitat bisericile monumentale Tri-Ierarhi şi sf. Necolae, iar Alteţa Sa Principele Necolae, însoţit de I P. S. Mitropolit a vizitat şi bisericile Golia, Bărboi şi mănăstirea Cetăţuia.

A doua zi Marţi la ora 5 s'a servit un ceai în saloanele palatului mitropolitan, la care au fost invitate peste 250 persoane, oferit de d-l Primar Mârzescu, după care la ora 7 seara M. S. a fost condusă la gară, de unde a pornit spre Dorohoi şi Botoşani în acelaş scop.

Această vizită a M. S. va rămâne neuitată de cetăţenii oraşulai Iaşi şi în deosebi de cei săraci.

Institutul Surorilor de Caritate „Regina Elisaveta"

—

II.

Cuvântarea D-lui Dr. Mirinescu

Cu prilejul examenilor de sfârşit de an dela Institutul surorilor de caritate «Regina Elisaveta» d. Dr. Mirinescu, efor al institutului, a rostit următoarea cuvântare, în prezenţa M. S. Reginei şi a I. P. S Mitropolit Pimen al Moldovei.

Majestate,
Inalt Prea Sfinţite şi
Distinsă asistenţă.

Cu adâncă emoţiune fac darea de seamă din aceast an. Trecerea în lumea veşnică a Majestăţei Sale Regina Elisaveta fundatoarea şi protectoarea acestui aşezământ filantropic ne-a mişcat dureros. Nu este locul a spune

cât a simţit şi lucrat aproape pe o jumătate de veac un suflet bun şi o minte luminoasă.

Tovarăşa de viaţă a Marelui Rege Carol I a contribuit simţitor la strălucirea tronului şi Coroanei Regale. Mila şi dragostea le-a răspândit cu profuziune peste cei suferinzi, aşà ca orbii din dragostea aproapelui să-şi poarte cu resemnare infirmitatea, bătrânii povara anilor, bolnavii chinurile. Muzica, poezia literile, artele frumoase sunt în doliu. Acum mântuită de legăturile pământeşti, Sufletul reginei Elisaveta pluteşte în sferile senine, în acele «templa serena» mulţumit pe deplin, că moştenirea va înflorì frumos.

Durerea însă să nu ne copleşească, ci învăţăminte să ştim a trage dintr'o viaţă aşà de nobil îndeplinită, şi prin aceasta să judecăm sănătos şi nu pripit în viitor. Neamul românesc are o calitate: este bun de suflet. Dumnezeu 'l răsplăteşte pentru această virtute, punându-l în lumina şi căldura unui răsărit de soare, pe care toţi românii 'l salută cu dragoste şi încredere.

Majestăţilor Lor, Regele Ferdinand I şi Regina Maria, dimpreună cu întreg poporul românesc în 1913, au dovedit, că fiii sunt vrednici de părinţii, din 1877.

Să deà Dumnezeu, ca viitorul să ne găsească cu bine. Să cere însă, ca toţi să nu uite cuvintele, pline de înţelepciune ale psalmistului; «Doamne, pune strajă gurei mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele».

Cei mulţi au înţeles, de mult sunt acolo, unde ţara are trebuinţă de ei, tăcuţi, muncitori, răbdători sunt în aşteptarea ceasului.

Către aceştia şi ai lor să îndreaptă gândirea şi dragostea Regelui nostru prin darul regal făcut, împărţit de însăşi graţioasa noastră. Suverană, ajutată de Alteţele Lor Regale Principesele Elisaveta şi Maria.

In institut sunt 25 surori şi 12 eleve, dintre acestea 7 au trecut examenul de fine de an şi 10 maici; 3 dela

mânăstirea Agapia: Agapia Garoi, Eufrusina Rusu și Galenia Petrăcescu; 3 dela mânăstirea Agafton: Elpidia Samson, Tecla Gafencu și Antonina Petrovici; 4 dela mânăstirea Varatec: Evlampia Borș, Tomaida Căprioară, Leontina Joimir și Platonida Hrețcu.

Maicile și surorile au făcut teoria în institut cu d-nii profesorii D-ri Demetriad și Atanasescu, cărora și cu această ocaziune le adresăm viile noastre mulțumiri.

Domniile lor au elaborat călăuza medicală a surorilor de caritate, manual tipărit cu spesele Institutului,; carte, ce poate fi de mare folos persoanelor, devotate îngrijirei bolnavelor, răniților în timp de pace și de răsboi; ea poate figura cu cinste și pe biroul medicului.

Practica au făcut'o în spitalele Eforiei: Filantropia, Colțea și spitalul de copii, în serviciile profesorilor: Dr. Anghelescu, Djuvara, Stănculeanu și cel de sub direcțiunea mea; studiul a durat din luna Octombrie 1915 până în prezent, precum și pe la bolnavi, în oraș.

Cele 30 surori și eleve au făcut garda de 3438 zile si nopți, iar suma încasată a fost de lei 32046. Timp de 60 zile garde la bolnavi a fost făcută de maici.

Inalt Prea Sfinte,

Dând aprobarea, ca maicele, de pe la mânăstirile, din Moldova, să își însușească cunoștințele, atât de folositoare, ale surorilor de caritate, le chemați la punerea în practică a învățăturilor blândului Iisus, Mân tuitorul lumei, care a zis «Bolnav am fost și m'ați îngrijit, sărac și cercetat, flămânzit și săturat»; prin această chemare să desăvârșește cu adevărat viața de creștin. Inălțați credința poporului în Dumnezeu, ridicați în dragostea și stima poporului unit monahicește dar mai pre sus de toate continuați tradiția. Cei cari au spicuit trecutul politic și cultural al țărilor românești vor recunoaște adevărul etern, că biserica română prin cărturarii ei dela umilul diacon Coresie până la înalții ierarhi arhierei, mi-

tropoliţi şi episcopi au fost pârghia de sprijin a neamului românesc în timpurile grele şi vijelioase.

Prin mintea noastră să perindă figurile iluştrilor Dositei, Grigore, Antim Ivireanu, Varlam, Ilarion Argeşu, Veniamin Costache, Neofit, Arhimandritul, de fericită amintire, Eufrosin Poteca, Scriban, Melhisedec de Roman.

Unii plătind cu exilul; alţii perind prin moarte de martiri pentru a ne lăsà moştenire o ţară mai puţin chinuită. Când ne gândim la lipsurile încă mari în mediul rural, la mortalitatea prea mare în prima copilărie, mai ales când, în cuprinsul României, pot trăì fericiţi nu 7—8, ci 14 milioane de suflete româneşti, atunci numai ne vom dà seama, ce servicii imense pot aduce ţărei Samaritenele, care înarmate cu credinţa în suflet şi cu cunoştinţele dobândite, vor răspândì binefacerile printre sătenii noştri.

Surori şi maici, în curând veţi primì, din Augustile mâini, Crucea surorei de caritate, nu uitaţi, că este simbolul supremei jertfirei de sine pentru binele omenirei. Mângâere şi alinare de suferinţe să vă încunune munca în viitor.

Toţi câţi au contribuit la instrucţiunea cuvioşiilor voastre şi a voastră, surori, vă urează din adâncul inimii să uniţi învăţăturile dobândite cu un suflet bun.

Trăiască Majestatea Sa Regele Ferdinand I, trăiască Majestatea Sa Regina Maria Augusta protectoare a Institutului dimpreună cu întreaga Familie Regală.

Iar scumpa Românie cât mai sus prin dragostea şi devotamentul fiilor ei.

I. P. S. Pimen al Moldovei a răspuns prin următoarea cuvântare:

Doamnă,

Dacă acum un an, n'am avut parte a fi la examenul, depus de surorile de caritate şi călugăriţele, din mânăstirile Moldovei, la care fusesem învitat de mult regretata

Regină Elisaveta; anul acesta am bucuria de a fi la acest examen, prezidat de Majestatea Voastră,

Şi anul acesta, ca şi în cel trecut, printre surorile de caritate sunt 10 călugăriţe, aduse din Moldova, care pentru mulţumirea noastră a tuturor, a răspuns azi aşà de bine la examan.

Venirea şi primirea călugăriţelor noastre, românce, în acest institut se datoreşte neuitatei Regine Elisaveta, care doreà şi ţineà să vadă călugărismul nostru ortodox, pregătit spre a fi la sfânta lui chemare, îngrijind de bolnavi şi de ostaşii răniţi, precum a recomandat şi a dat pildă Domnul Hristos în timpul vieţei lui pământeşti.

Acum opera, începută de regretata Regină Elisaveta o desăvârşiţi, cu multă bunăvoinţă, Majestatea voastră.

Eu n'am alt merit, decât acela de a urmà dorinţa unei bune Regine a poporului şi îngrijitoare a bolnavilor şi răniţilor.

De altfel e şi în intima mea convingere, că călugărismul nostru, atunci nu mai va fi la adevărata lui chemare, când va dà fără preget şi cu toată pregătirea serviciile lui ţărei şi societăţei, în toate împrejurările vieţei omeneşti.

Altfel, pare, că nu ar mai aveà nici un rost.

Aceste servicii, în vechime, le-a îndeplinit călugărismul nostru, căci înainte de a fi spitale şi doftori în ţara noastră, au fost bolniţele mănăstireşti, în care se adăposteau bolnavii, şi călugării, cari îi îngrijeau şi pentru boalele sufleteşti şi pentru ranele trupeşti.

Pe temeiul acestui trecut şi în vederea serviciilor, ce călugării altor naţiuni fac, mai ales în aceste vremuri grele de răsboi, armatelor lor, am luat măsuri pentru pregătirea a cel puţin 200 călugari şi călugăriţe, din mănăstirile Moldovei, prin ajutorul acestui Institut şi al societăţei Crucea Roşie, de a fi pregătite şi la vreme, trimise pentru căutarea bolnavilor şi răniţilor.

Majestatea Voastră arătaţi o vădită dragoste, pentru ţară şi aşezămintele noastre strămoşeşti.

In toamna trecută, aţi vizitat mănăstirile, din Moldova, interesându-Vă, de aproape, de vieaţa călugărească şi de ocupaţiunile, ce au afară de cele duhovniceşti.

Aţi mângâiat călugăriţele bătrâne, ajutându le cu bani; aţi încurajat şi îmbărbătat la lucru pe cele tinere, cumpărând şi comandând multe lucruri, ţesute în atelierile mănăstirilor, Agapia şi Varatec.

N'aţi uitat nici pe cei bolnavi, ci aţi binevoit a dispune să se înfiinţeze un Despensariu, pentru lecuirea bolnavilor de ochi, în mănăstirea Agapia, care să fie condus de o doftoriţă, ajutată de călugăriţele, pregătite în acest institut.

In sfârşit dragostea de ţară Vă preocupă foarte deaproape pe Majestatea Voastră şi pe M. S. Regele Ferdinand, în cât aţi hărăzit săracilor un mare dar regesc, care va fi împărţit cu binecuvântata Voastră mână.

Incă câtevà zile şi pe cât ştiu Majestatea Voastră veţi sosì la Iaşi pentru a îndulcì vieaţa săracilor de acolo, continuând această călătorie spre a împărţì milă săracilor, din toată ţara.

Toate aceste fapte dovedesc, că aveţi un suflet curat şi o inimă bună.

Mulţumesc Onor. Epitropii a acestui Institut, corpului profesoral medical şi maicei superioare, pentru buna voinţă, cu care s'a primit şi îngrijit călugăriţele, venite din Moldova pentru a fi pregătite în acest Institut.

Închei această a mea cuvântare de mulţumire, prin a rugà pe Bunul Dumnezeu, pentru fericirea Familiei noastre Regale, pentru înflorirea acestui Institut şi pentru pomenirea vecinică a marei fondatoare şi neuitatei Regine Elisaveta.

VIEAȚA SFÂNTULUI ANTONIE CEL MARE.

Scrisă de Sf. Athanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 1.)

60. *Antonie vede sufletul lui Amon suindu-se la cer.*

Astfel, pe când odată stetea liniștit iarăș în muntele său și privea în sus, a văzut, cum cineva plutea în văzduh și cât de mare bucurie aveau cei ce-l înconjurau. Uimindu-se de aceasta și fericind o ceată așa de măreață, el s'a rugat (lui Dumnezeu) să-i descopere, ce este aceasta. Și îndată un glas i-a spus, că acesta este sufletul lui Amon, călugăr din Nitria. Acesta, adică, dusese, până la bătrânețe o vieață aspră de pustnic.[1] Insă depărtarea de la muntele Nitriei până la muntele unde se așezase Antonie, era cale de treisprezece zile. Și fiindcă cei ce erau cu Antonie, îl văzură pe bătrân uitându-se așa mirat, voiră să afle pricina uimirei lui. Și ei aflară, că tocmai acum s'a săvârșit Amon. Acesta era cunoscut lor, fiindcă adeseori venise la Antonie, și multe minuni se făcuseră prin el, între care este și următoarea: Odată el avea nevoe să treacă peste râul Licon; apele[2] acestuia însă erau

[1] Aici sf. Athanasie vorbește despre pustnicul Amon care se născuse în Egipt din părinți bogați și în tinerețe fusese căsătorit cu deasila. Invoindu-se însă cu soția sa, a trăit cu aceasta în feciorie 18 ani, după care s'a retras în muntele Nitriei, departe 70 mile de Alexandria și acolo a trăit ca pustnic, adunând o mulțime de ucenici în jurul său și ridicând apoi o mare monastire prin sfatul sf. Antonie. Soția sa și-a transformat casa într'o monastire și a adunat o mulțime de fecioare pe care le-a deprins să ducă o vieață feciorelnică, sfântă și plăcută lui Dumnezeu. Despre sf. Amon vorbește și Sufin de Aquileia, Paladie, istoricii Socrate și Roznmen și în urmă Catelier.

[2] Acesta este un braț al Nilului, după cum spune Paladie.

foarte mari. Atunci el rugă pe însoțitorul său Teodor, să se depărteze de dânsul, ca să nu se vadă între dânşii goi, când se vor desbrăcà și vor trece râul. După ce Teodor se depărtă, Amon se ruşină din nou, văzându-se pe sine gol. Dar pe când se aflà într'o astfel de sfială şi nedumerire, se văzù trecut fără de veste pe celalt țărm al râului. Când apoi Teodor, care erà un om cu cuget curat, care venise în acelaş chip după dânsul şi văzuse cum acela trecuse înaintea lui dincolo şi nu se udase de apă, dorì să afle în ce chip şi în ce fel Amon a trecut rîul. Dar când văzù, că acesta nu voeşte să spună, îi cuprinse picioarele și-l încredință cu tărie, că nu-l va lăsà, până ce nu va aflà dela el taina. Deci văzând Amon stăruința lui Teodor și mai ales râvna acestuia de a urmà vieții sale, se înduplecă, dar îi cerù stăruitor, ca nimănui să nu spue despre aceasta înainte de moartea lui (a lui Amon). Şi astfel îi destăinuì, că el a fost ridicat de o mână nevăzută şi trecut pe celalt țărm, dar fără să fi umblat pe apă, ceeace nu este cu putință oamenilor, fără numai Domnului şi acelora pe care El îi întăreşte, cum a făcut cu marele Apostol Petru. Deci Teodor a povestit această minune după moartea lui Amon. Iar monahii, cărora Antonie le a spus despre săvârşirea lui Amon, au însemnat ziua; şi când frații din Nitria au venit acolo după treizeci de zile, au întrebat aceia şi au aflat, că Amon a adormit în aceeaş zi şi în acelaş ceas în care bătrânul a văzut sufletul său, urcându-se spre cer. Şi atât ei, cât și aceia se mirară foarte mult de curățenia sufletului lui Antonie, cum el a ştiut îndată ceeace s'a petrecut la o depărtare de traizeci zile de drum și a văzut sufletul lui Amon suindu-se la cer.

61. *Antonie tămădueşte pe fecioara Policratia.*

Odată, pe când se aflà în partea din afară a muntelui, îl întâlnì Arhelau comitele şi-l rugă stăruitor să facă ru-

găciune pentru Policratia, o fecioară din Laodiceea, cunoscută pe atunci și care purtà pe Hristos în inima ei. Aceasta, adică, suferea grozav de durere de stomah și de coaste, din pricina vieței aspre pustnicești, și tot trupul îi erà slăbit. Antonie se rugă pentru dânsa și înaltul demnitar însemnă ziua în care se săvârșise rugăciunea; și întorcându-se în Laodiceea, găsì pe fecioara vindecată. El o întrebă, când, și anume în ce zi s'a vindecat de boala sa, și scoase hârtia pe care însemnase timpul acelei rugăciuni; găsind că este adevărat, arătă și altora îndată ceeace însemnase și toți se mirară, de oarece recunoscură, că Domnul a făcut să înceteze suferințele ei chiar atunci când Antonie a stat la rugăciune și a chemat îndurarea Mântuitorului pentru ea.

62. *El prezice venirea oaminilor streini.*

Asemenea și pentru cei ce veneau la dânsul, el preziceà adese ori cu mai multe zile înainte, ba câte odată și cu o lună înainte, sosirea lor, și chiar și pricina pentru ce o să vie. Unii, adică, veneau numai ca să-l vadă; alții pentru vre-o boală, iar alții fiindcă suferiau de duhurile necurate. Dar niciunul nu socoteà obositoarea călătorie ca o trudă sau ca o pagubă; căci fiecare se întorceà cu un folos simțitor. Și când Antonie ziceà sau vedeà unele ca acestea cereà și se rugà ca nimenea să nu se mire de el, ci mai mult să se minuneze de Domnul care ne-a dăruit nouă, oamenilor neputincioși, putința de a-L cunoaște, pe cât mărginirea ne îngăduește.

63. *El izbăvește pe un tânăr de duhul rău.*

Odată, pe când ieșise iarăș la monastirile care se aflau afară și fusese rugat să intre cu monahii într'o corabie și să se roage cu el, el simțì un miros puternic și nespus de pătrunzător. Și fiindcă cei ce erau în corabie ziceau, că este pește și carne sărată pe bord și dela a-

cestea vine mirosul, el încredință că putoarea vine din altă parte. Dar pe când el vorbià încă, un tânăr îndrăcit care venise înaintea celorlalți și se ascunsese în corabie, țipă deodată foarte tare. Duhul rău, însă, amenințat în numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieșì îndată dintr'însul, și astfel omul fu tămăduit.

64. *O altă vindecare a unui îndrăcit.*

Un alt om, dintre cei bogați, care aveà un drac, fu adus la el; dracul însă, erà așà de furios, în cât cel muncit de el nu știà că a venit la Antonie; el își mâncà chiar murdăria sa. Dacă cei-ce-l aduseseră la Antonie, îi cerură cu stăruință ca să se roage pentru el. Iar Antonie, care aveà milă de tânăr, se rugă și petrecù toată noaptea priveghind pentru el. Dar spre ziuă tânărul se repezì deodată și lovì pe Antonie. Atunci cei cari veniseră, cu el, se apropiară îndată; dar Antonie le zise: «Să nu vă supărați pe tânăr, căci nu el m'a lovit, ci duhul cel rău dintr'însul, fiindcă l'am amenințat pe acesta și i-am poruncit să se ducă în pustiu de aceea s'a înfuriat pe mine și a făcut aceasta. Acum prosloviți pre Domnul, căci dacă acela s'a năpustit asupra mea în acest chip, apoi a fost pentru voi semnul, că dracul a ieșit dintr'însul». După ce Antonie zice acestea, tânărul fu pe deplin vindecat, și acum venindu-și iarăș în simțiri, cunoscù unde se aflà și deci îmbrățișă pre bătrân și mulțumì lui Dumnezeu.

65. *Antonie are o vedenie.*

Cum că multe altele de felul acesta s'au săvârșit de de dânsul, despre acestea au povestit cei mai mulți dintre monahi, într'un glas și în acelaș chip. Totuș aceste lucruri nu sunt vrednice de mirare în acelaș grad ca altele anume care se arată și mai minunate. De pildă, odată, pe când el, înainte de masă, pe la ceasul al nouălea [1] din

[1] Ora 3 după amează.

zi, începuse să-și facă rugăciunea, s'a simțit răpit cu duhul și ceea-ce erà minunat, i se păreà ca și cum a răposat iar duhul lui este purtat de câți-và prin văzduh. Apoi a văzut niște chipuri urîte și înfricoșate care steteau în văzduh și voiau să-l împiedice ca să nu treacă. Dar fiindcă conducătorii săi se opuneau aceia cereau socoteală și pretindeau ca să-l lase lor. Și când aceia voiră să țină în seamă toate cele făcute dela naștere, fură respinși de către conducătorii lui Antonie, zicându-le: «Greșalele dela nașterea sa le-a curățit Domnul, iar pentru timpul de când s'a făcut monah și s'a hărăzit lui Dumnezeu, puteți să-i cereți socoteală.» După ce ei aduseră învinuirile lor și nu putură să le dovedească, se deteră la o parte și astfel calea deveni liberă și neoprită. Și îndată s'a deșteptat Antonie din acea răpire și s'a simțit ca și mai nainte. Dar el din pricina aceasta a uitat și mâncarea și a petrecut restul zilei și toată noaptea numai în suspinuri și rugăciuni. Căci el erà cu totul uimit, văzând, cu câți dușmani avem noi să ne luptăm și cu cât de mari osteneli trebuie să treacă cine-và prin văzduh. Și el își aduce aminte, că aceasta este ceea-ce s'a zis de Apostolul (Pavel): «*Și noi oare când am umblat dupre domnul stăpânirei întunericului*»[1] Adică în aceasta are vrăjmașul locul puterei lui, spre a dà răsboi și a ispitì, ca astfel să oprească trecerea sufletelor spre cer. De aceea el (Pavel) dedeà și aceste sfaturi: «*Pentru aceea luați armele lui Dumnezeu ca să puteți stà împotrivă în ziua cea rea*»[2], ca ast-fel «*cel protivnic să se rușineze, neavând nimic a grăì rău de voi*»[3]. Iar noi cari am auzit acestea, să ne aducem aminte și de acele cuvinte ale Apostolului: «*Sau în trup, nu știu; sau afară dn trup, nu știu; Dumnezeu știe*»[4].

---

[1] Efes. II. 2.
[2] Efes. VI, 13.
[3] Tit II, 8.
[4] II Cor. XII, 2.

Și apoi Pavel a fost răpit până la al treilea cer, și după ce a auzit cuvinte negrăite, s'a coborît iarăș. Antonie s'a văzut iarăși că a ajuns în văzduh și s'a nevoit până s'a văzut liber.

66. *Incă o privire a lui Antonie în lumea de dincolo.*

Dar el mai aveà și acest dar ceresc. Când, adică ședeà retras pe munte și se aflà în îndoială pentru vre-un lucru pe care-l cercetà, atunci i se descopereà acest lucru de către pronia Dumnezeească, pe când se rugà. Deci fericitul erà, după cuvântul scripturei: «*învățat de Dumnezeu*»[1]. Astfel, odată el a avut o convorbire cu câți-và (oameni) cari nimeriseră la dânsul despre starea sufletului și despre locul său de petrecere, după această vieață. In noaptea următoare l'a strigat cinevà de sus cu cuvintele: «Antonie, scoală-te, ieși afară și privește!» El a ieșit afară, căci știà cui aveà să urmeze, și privind în sus, a văzut intr'adevăr pe un om lung grozav la chip și înfricoșat, stând și ajungând până la nori, iar pe câți-và sburând în sus și plutind în văzduh. Apoi Antonie a mai văzut cum acel uriaș întindea mâinile și pe unii îi oprià să treacă mai departe, iar pe alții neputându-i ajunge, îi lăsà și aceia îndată ce treceau, sburau în sus nesupărați. Pentru sceștia scârșnià uriașul cu dinții săi, iar pentru cei căzuți se bucurà. Și îndată se făcù un glas către Antonie, zicând: «Caută de înțelege ce ai văzut!»[2]. Și după ce i se deschise mintea[3] pricepù că a văzut trecerea sufletelor (în lumea cea-l-laltă) și că uriașul care stà acolo, este vrăjmașul (diavol) care pizmuește pre cei credincioși; ca pe aceia cari erau supuși lui, îi oprià în loc și nu-i lăsà să treacă; iar pe aceia cari nu-i dedeau ascultare nu-i puteà prinde, de oare-ce n'aveà nici o putere asupra lor și

[1] Isaiea, 54,15 Ioan VI, 45.
[2] Daniil IX, 23.
[3] Luca XXIV, 45.

se urcau mai sus de el. După ce el văzuse această vedenie şi ca şi cum o socoteà ca o îndemnare pentru sine însuşi cautà să se nevoiască şi mai mult, ziua şi noaptea, spre a sporì în ceeace îi stăteà înainte [1] Dar asemenea vedenii nu le povesteà cu plăcere, sau de voia sa; însă dacă cei de faţă, pe când el stăruià în lungile sale rugăcini sau se aflà în uimire, cereau şi-l sileau, atunci se învoià să le povestească, întocmai ca un bun părinte fiilor săi, cele despre dânsul, neputând să ascundă nimic de dânşii. Și aceasta o făceà, fiindcă erà încredințat, că cugetul său erà curat (de socotinţe deşarte), şi că asemenea istorisiri din vieaţa sa vor fi de folos ucenicilor săi cari învăţau din ele că vieaţa pustnicească aduce roade bune şi că vedeniile sunt date adese-ori ca o mângâiere în nevoinţele pustniceşti.

67. *Evlavia lui Antonie către preoți și înfățișarea sa cea din afară.*

Dar el erà şi prin caracterul și obişnuinţa sa răbdător şi smerit cu sufletul. Și cu această însuşire sufletescă el cinsteà nespus de mult ierarhia bisericească și voià ca fiecare cleric să aibă cinste şi precădere înaintea sa. Inaintea episcopilor şi a preoţilor nu stà la îndoială să-şi plece capul spre a primì binecuvântarea lor. Chiar dacà vre-un diacon veneà la el pentru folosinţa sufletului sau pentru alt lucru, el nu se sfieà a cere dela dânsul lămuriri, iar la rugăciune îi dà întâetatea. El chiar nu se ruşinà să înveţe dela alţii. Căci adese-ori puneà şi întrebări şi dorià să asculte pre cei cari erau cu dânsul și mărturisirea pe faţă, că este de ajutor și de trebuinţă pentru dânsul; când cine-và spune vre-un cuvânt folositor. De asemenea el aveà cevà cu totul deosebit în faţa sa, aveà un farmec nespus de mare și atrăgător. Pe lângă aceasta primise

[1] Filip III, 13.

dela Mântuitorul și următorul dar: dacă, spre pildă, el se află în mijlocul unei mari cete de monahi și cinevà dorià să-l vadă, fără să-l fi cunoscut mai nainte, apoi pașii lui îl duceau dea dreptul la Antonie; trecând cu vederea pe ceilalți, el să grăbeà să se ducă la dânsul, ca și cum ar fi fost atras de chipul lui cuvios. Și cu toate acestea Antonie nu se deosebeà de ceilalți, nici prin mărime, nici prin grosime, ci prin cevà ales care zăceà în întreaga sa ființă și prin curățenia pătrunzătoare a sufletului său. Adică aceasta fiindu-i fără turburare, și înfățișarea sa cea din afară erà forte liniștită, așà că dela voioșia sufletului său veneà și veselia feței și din mișcările bine orânduite ale trupului său se simțeà și se cunoșteà starea liniștită a sufletului său, după cuvintele scripturei: «*Dacă inima este veselă, și fața este înflorită; dacă aceea este întristată și aceasta este întunecată*[1]». Așà a cunoscut Iacob, că Laban gândeà viclenii și a zis către fiicele acestuia: «*Eu văd fața tatălui vostru, că nu este spre mine ca ieri și ca alaltăieri*[2]». Așà a cunoscut Samuil pe David căci acela aveà ochii plini de bucurie și dinții albi ca laptele. Tot așà se cunoștea și Antonie. El nu se vedeà niciodată turburat, fiindcă lăuntrul său erà vesel și liniștit; nu se posomorà, fiindcă inima sa erà mereu voioasă.

68. *Antonie se fereà de a stà împreună cu ereticii.*

Incă și în credința sa erà vrednic de mirare și foarte statornic, după cum îi erà și cugetul. Căci nici cu Meletianii cari erau schismatici, n'a avut vreodată împărtășire, fiindcă vedeà cu duhul, chiar dela început, gândul lor rău și depărtarea dela adevăr. De asemenea n'aveà nici o legătură de prietenie cu Maniheii sau cu alți eretici, afară numai că dorià din inimă întoarcerea lor la adevărata închinare către Dumnezeu. Căci el credeà cu tărie și spu-

[1] Pilde XV, 13.
[2] Fac. XXXI. 5.

neà pe faţă; că prietenia şi legătura cu aceştia, este o pagubă şi vătămare a sufletului. Tot aşà dispreţuià el, din pricina aceasta şi eresul Arienilor şi sfătuià pre toţi, ca să nu se apropie de ei şi nici să urmeze credinţei lor rătăcite. De fapt, venid odată la el câţivà eretici din secta arienilor, după ce i-a cercetat şi i-a cunoscut că sunt necredincioşi, i-a gonit din munte, arătând că cuvintele lor sunt mai vătămătoare decât veninul şerpilor.

69. *Antonie merge la Alexandria spre a înfruntà pe Arieni.*

Fiindcă Arienii răspândiseră odată minciuna, că şi el ar împărtăşì aceleaşi păreri cu ei, de aceea el s'a supărat şi s'a mâniat pre dânşii. Fiind rugat pentru aceasta de episcopi[1] şi de toţi fraţii, el s'a coborît îndată din muntele său şi d'abia ajunsese în Alexandria, când a declarat în public, că Arienii sunt scoşi afară de biserică şi chiar a susţinut că această eresie este cea mai rea, este înainte mergătoarea lui antichrist. De asemenea el a învăţat pe popor, că Fiul lui Dumnezeu cu nici un chip nu este făptură şi nici că s'a făcut din nimic, ci că este din fiinţa Tatălui, Cuvântul vecinic (Λόγος) şi înţelepciunea nemărginită. Pentru aceasta este şi păgânesc lucru a zice: erà (un timp) când el nu erà (ἦν ὅτε οὐκ ἦν); căci în totdeauna Cuvântul a fost împreună cu Tatăl.Aşà dar să nu aveţi nici o împărtăşire cu nelegiuiţii Arieni, «*căci n'are nici o împreunare lumina cu întunericul*».[2] Voi drept crediocioşii, sunteţi adevăraţii creştini; ei însă, cari socotesc numai ca o făptură pe Fiul lui Dumnezeu şi Cuvântul care este născut din Tatăl, nu se deosebesc întru nimic de păgâni, de oare ce «*au cinstit şi au slujit mai mult fāpturei decât*

[1] Fer. Ieronim spune că chiar sf. Atanasie l-a adus pe sf. Antonie în Alexandria.
[2] II Cor. VI, 14.

lui Dumnezeu Ziditorului».[2] Dar să credeți cu siguranță, că chiar întreaga făptură se mânie pe ei, fiindcă numără la lucrurile zidite și-l pun pe aceeași treaptă cu ele, pe Ziditorul și Domnul tuturor prin carele toate s'au făcut.

70. *Antonie converteşte pe mulţi păgâni.*

Deci tot poporul de prin împrejurimi se bucură acum, auzind că însăși eresia ariană cea luptătoare împotriva lui Hristos a fost dată anatemei de un asemenea bărbat și tot orașul alergà să vază pe Antonie. Chiar și păgânii cu așà numiții preoți ai lor, veniau în biserică și ziceau deadreptul: «Noi dorim să vedem pe omul lui Dumnezeu». Intr'adevăr toți îl numiau așà, căci și acolo a isbăvit Domnul printr'însul pe mulți de duhurile rele și a tămăduit pe mulți, chiar dintre păgâni, doriau cu înfocare, ca cel puțin să se atingă de bătrân, având credință că și numai prin aceasta se vor folosì. Și este lucru sigur, că în acele puține zile au devenit atât de mulți creștini, cât s'ar fi văzut într'un an. Findcă, așà dar, unii socotiau că îmbulzeala mulțimei poporului l-ar împovărà sau l-ar turburà prea mult și de aceea îi îndepărtau pe toți dela dânsul, cuviosul bătrân le spuneà, că nu se simte de loc turburat sau obosit. «Acești oameni» ziceà el «nu sunt mai numeroși decât acei diavoli cu carii noi trebue să ne necăjim în pustie.»

71. *El se reîntoarce în muntele său.*

Iar când el a plecat să se întoarcă iarăș în pustie, și noi l-am însoțit, pe când ajunsesem la poarta cetății, o femeie a strigat în urma noastră: «Oprește-te, omule al lui Dumnezeu! Fica mea este chinuită grozav de un duh necurat; te reg, rămâi și așteaptă, ca să nu cad și eu în primejdie alergând». Indată ce bătrânul auzì acestea și fu rugat de noi, se oprì fără să fie rugat mult. Cum fe-

[2] Rom. I, 25.

meea se apropie de dânsul, fata ei fu trântită la pământ; după ce însă Antonie se rugă și chemă numele lui Hristos, se sculă fata sănătoasă, fiindcă duhul necurat ieșise dintr'însa. Mama ei lăudă pe Dumnezeu și toți ceilalți îi mulțumiră. Iar el se bucură iarăși când se reîntoarse în munte, ca în locuința sa proprie.

72. *Convorbirile sale cu filosofii păgâni.*

Dar el erà și foarte înțelept și, lucru de mirare, cu toate că nu învățase carte, erà însă un om ager la minte și priceput. Odată au venit la el doi filosofii elini, cu gândul să încerce pe Antonie. El erà tocmai în muntele cel mai din față. Insă el cunoscù pe oameni după chipul lor cel din afară, le ieșì înainte și le zise printr'un tâlmaci: «De ce v'ați ostenit atât de mult, filosofilor, să veniți la un om simplu?» După ce ei răspunseră, că nu este de loc simplu, ci din potrivă foarte înțelept, le zise iarăș: «Dacă ați venit la un nebun, atuncea osteneala voastră este zadarnică; iar dacă credeți că eu sunt înțelept, atunci fiți ca mine, căci cele bune și adevărate trebuesc urmate. Și dacă aș fi venit eu la voi, atunci eu aș fi urmat vouă; fiindcă, însă, ați venit voi la mine, se cade ca să vă faceți ca mine, căci eu sunt creștin.» Iar ei mirându-se de dânsul, au plecat de acolo, căci văzuseră că și duhurile rele se tem de Antonie.

Traducere de
Arhiereul Anthim.

(Va urma).

CRONICA BISERICEASCĂ EXTERNĂ.

Fusiunea facultăților de teologie din Cicago.

La universitatea din Cicago, în afară de facultatea teologică care erà alipită pe lângă celelalte facultăți ale universității, mai existau încă alte trei facultăți teologice, toate organizate în mod desăvârșit și toate aparținând confesiunei protestante.

Americanii însă cari vor să covârşiască toată lumea cu ceva nou, extraordinar, şi dacă se poate cu cevà nemai auzit şi nemai pomenit, s'au gândit să fusioneze toate aceste patru facultăţi *într'una singură*.

Să fie o singură facultate, dar singulară în felul ei. O facultate în care să se dee tutulor celor patru ramuri ale teologiei cea mai mare desvoltare posibilă. *O facultate teologică împătrită*: Să fie adică pentru fiecare ramură ale teologiei o facultate, şi toate aceste patru facultăţi, să formeze o singură facultate de teologie, cea mai mare şi cea mai complectă.

Zis şi făcut. Cele patru facultăţi s'au constituit într'o singură facultate, *împătrită*, (ἓν διὰ τεσσάρων). O singură facultate, dar reprezentată prin patru facultăţi: Una pentru ramura istorică, una pentru cea exegetică, una pentru teologia sistematică şi una pentru teologia practică; şi astfel s'a văzut la Cicago, cea mai mare, cea mai complectă şi cea mai desăvârşită facultate din câte a văzut omenirea până astăzi. O facultate în care se predau 250, *două sute cincizeci cursuri teologice*, de 68 profesori.

Iată minunăţia americană. Este singura facultate în care s'a văzut până astăzi această extraordinară ramificaţiune a ştiinţei divine, pentru a i se da, prin prelegeri academice, cea mai mare extensiune şi cea mai mare desvoltare posibilă.

Mulţimea cursurilor însă nu trebue să surprindă pe nimeni, căci lucrul este foarte posibil.

Teologia, prin coprinsul şi profosiunea subiectelor sale, covârşeşte toată ştiinţa umană, care s'a putut cultivà pe pământ în decursul veacurilor. Asupra teologiei se poate stăruì, prin viu graiu, făcându-se cursuri academice, mai mult şi mai amplificat, decât asupra ori cărei alte ştiinţe. De asemenea şi prin scris. Asupra adevărurilor sacre ale credinţei se pot compune tot felul de tractate, începând dela cele mai elementare, până la cele mai desvoltate, mai complecte şi mai voluminoase. Probă este, pe deoparte, faptul istoric că în decursul tutulor veacurilor, ştiinţa sacră s'a cultivat mai mult decât toată ştiinţa, iar pe de alta, numărul cel mare şi bogat, ca să nu zic imens al scrierilor sfinţilor părinţi, al scriitorilor sacri şi al teologilor diferitelor confesiuni, cari fac din teologie, ştiinţa şi literatura cea mai veche, cea mai vastă şi cea mai bogată.

Mult m'a impresionat faptul fusiunei acestor facultăţi, în care am văzut o adevărată năzuinţă pentru progresul culturei teologice. Voi face toate chipurile să pot dobândì programa cursurilor acestei măreţe şi minunate facultăţi, pe care mult aş dorì să o şi văd cum funcţionează, dacă Bunul Dumnezeu îmi va da zile şi îmi va ajută.

* * *

Cardinalul Mercier la Roma. *„Revue du Clergé Français“* scrie un lung articol despre entusiasta primire ce s'a făcut la Roma,

Cardinalului Mercier din Belgia. Articolul este plin de elogii, negreşit bine meritate, la adresa acestui distins şi mare ierarh, în vinele căruia curge sângele curagios al martirilor din timpurile glorioase ale Bisericei creştine. Când s'a aflat despre venirea lui Mercier la Roma, poporul italian i-a pregătit cea mai măreaţă, entusiastă şi cordială primire. Dela gară mulţime mare de popor l'au primit cu urale nesfârşite şi înconjurându-l l'au aclamat în mod sgomotos. „Să trăiască marele martir al Belgiei", strigau miile de bărbaţi, femei şi copii cari se îmbulzeau să pătrundă fiecare şi să se apropie de sfântul părinte. Una din cele mai frumoase procesiuni bisericeşti ce s'a văzut vreodată în Roma, în timpii din urmă, a fost făcută Cardinalului Mercier şi astfel a fost condus cu mare cinstire până la casa unde i se fixase găzduirea.

La casa lui Mercier, tot timpul cât a stat în Roma a fost un adevărat pelerinagiu. Mulţime mare staţionà în permanenţă ceasuri întregi până să prindă rând ca să vină să se înscrie în condica ce erà deschisă. Fie care voià să scrie cuvinte de laudă pentru vrednicul arhiereu.

Când s'a vestit că Cardinalul Mercier va merge să ia parte la slujba ce urmà să se facă în Biserica sfintei Ana, atâta mulţime de popor a fost, cum nu s'a văzut de veacuri la bisericile Romei. Străzi întregi erau pline de popor şi fie care dorià să se atingă şi să sărute pulpanele vestmintelor sfântului Părinte.

Când se văd astfel de fapte, mai poate cinevà să zică că a pierit credinţa, şi că nu se recunoaşte meritul? Dar purtarea demnă a Cardinalului Mercier a fost apreciată şi admirată de lumea întreagă. Toţi au văzut şi văd în el un adevărat şi vrednic arhiereu al Bisericei lui Christos.

* * *

Distrugerea metohurilor ruseşti din Constantinopol. Ştiri sosite din Salonic anunţă că Turcii, după ce au devastat metohurile pe cari le aveau în Constantinopol mânăstirile din sfântul munte a sf. Pantelimon, numit şi Rusicu, şi a sf. Prooroc Ilie, le-au dat foc.

* * *

Biserica Rusă din Sofia. Ruşii aveau o frumoasă şi monumentală biserică în Sofia, numită a sf. Alexandru Nevski. Această biserică a fost luată de Bulgari şi numită biserica sfinţilor Kiril şi Metodie. Când guvernul a adus la Sobranie proectul de lege pentru luarea acestei Biserici, opoziţiunea a provocat lungi şi sgomotoase discuţiuni, cerând respingerea proectului. Cu tot protestul oposiţiunii, proectul a fost admis.

Dr. Drag. Demetrescu.

DONAŢIUNI.

Sfânta Mitropolie a Moldovei şi Sucevei.[1]

11. Aduce mulţumiri publice d-nei Maria Al. Dabija, care a donat bisericei parohiale sf. Gheorghe Lozonschi din urba Iaşi, una icoană Maica Domnului îmbrăbată cu argint.

— —

12. D-nei Safta St. Urlăţeanu, proprietară în urba Buzău care a donat un frumos pedestal, lucrat artistic din lemn şi poleit cu aur, în val. de 2000 l. spre a se aşezà pe el, racla cu Sfintele Moaşte ale cuvioasei Parascheva din catedrala metropolitană.

— —

13. Următoarelor persoane, din parohia Varatec, jud. Botoşani, cari au făcut donaţiuni bisericei filiale sf. M. M. Voevozi, din sus zisa parohie, după cum urmează: Costache şi Elena Dascălu o cruce de lemn de chiparos înbrăcată cu argint proba 8 pe sf. Masă în val. de 130 lei. Gheorghe şi Maria Popovici, o cruce de lemn de chiparos îmbrăcată cu argint proba 8 în val. de 113 lei şi 50 bani. Dumitru şi Elisabeta Iord, Elisei, un sfeşnic de alamă, greutate 13 Kgr. în val. de 78 lei. Costache şi Catinca I. Mitru un sfeşnic de alamă greutate 13 Kgr. în val. de 78 lei.

— —

14. D-lor Alexandru şi Ioan Voinescu din oraşul Fălticeni, pentrucă au donat bisericei parohiale Văleni-Stănişoara din com. Mălini, jud. Suceava, o perdea la uşile împărăteşti şi 2 Kgr. lumânări în val. de 27 lei.

— —

15. Epitropia Parohiei Socea, din comuna Socea-Cândeşti Judeţul Neamţ, aduce mulţumiri publice, D-lui Neculai Gh. Gherasim proprietar din Zisa comună şi fiului D-sale D-lui Şerban Gherasim. Şef Biuroului Iconomatului Poştal Bucureşti. Pentrucă a dăruit Bisericei Parohiale Sf. Preacuvioasa Paraschiva, din zisa comună, un rând complect de veşminte preoţeşti, în valoare de 350 lei; asemenea se aduc mulţumiri tot D-lui N. Gh. Gherasim, care de ani îndelungaţi, împodobeşte policandrile şi sfeşnicile din zisa Biserică, cu lumânări de ceară curată, de mai multe ori pe an. Asemenea să mai aduc mulţumiri D-lui învăţător S. Dănăilă şi soţiei sale Maria, pentru că a dăruit, o sfântă Evanghelie frumoas legată în valoare de 150 lei, tot pentru această Sf. Biserică.

— —

16. Parohia Ştefan cel Mare din oraşul Dorohoiu, aduce mulţumiri următoarelor persoane cari au cheltuit pentru înfrumuseţarea bis. sf. Ierarh Nicolai din oraşul Dorohoiu: D-lui şi d-nei Anton Dimitriu, a dat lei 108 în care intră şi suma de 39 lei, dată de enoriaşul Gr. Botariu, D-lui V. Stratul 14 lei; d-nei Domnica Tugui care au dăruit un rând veşminte preoţeşti complecte, val. 350 lei. D-nei Maria S. Vasiliu, I. Popovici, Gh. Grădinariu, D-l Grădinariu, Catinca Prodan şi Ioan Alexandroae care au dăruit câte un lăicer de lână, iar Ana şi Profira Pânzariu, Ruxandra Grădinariu, D-le Hleucă,

[1] Continuare dela No pe Maiu 1916.

Maria Setnic, Agripina Andronovici, Manoli Paveleanu şi I. Vieriu au dăruit câte un lăicer de diferite materii.

— —

17. Parohia Costeşti, jud. Botoşani, aduce viile mnlţumiri proprietarului Gheorghi Nemţanu pentru că cu a sa cheltuială în valoare de 1500 lei a reînoit biserica Parohială din satul Costeşti comuna Popouţi judeţul Botoşani.

Sfânta Episcopie a Dunării de Jos

1. Aduce mulţum'ri publice Domnişoarei Teodora Dimitriu din str. Dogăriei No. 53 Galaţi, care a dăruit bisericii „sf. Nicolae" Catedrala Episcopală din Galaţi, un rând de acopereminte în valoare de 300 lei.

— —

2. Domnului Dumitrache I. Caloian, din parohia Independenţa, judeţul Covurlui, care a donat bisericii respective cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" un dric în valoare de una mie lei.

— —

3. D-lui Spiru Camilatos din Isaccea, care a donat nouei biserici din mânăstirea Cocoş, jud. Tulcea, una sveră brodată, o poală de analog şi acoperăminte pentru sfintele vase, frumos brodate şi de o însemnată valoare.

— —

4. Următoarele persoane care au făcut donaţiuni, bisericii sfânta Sofia din urbea Galaţi; 1. D-l Zaharia Ioan Soare, mare proprietar din Galaţi, a donat un rând complect de veşminte bisericeşti, de mătase, în valoare de 5.60 lei ; 2. D-na Minca Ştefănescu, una candelă de argint de Kina, în greutate de 3 kgr. în valoare de 2.50 lei; 3. D-l Vasile Gheorghe de sfintele sărbători ale Invierii Domnului 4 kgr. de lumânări de ceară în valoare lei 20; 4. D-l Constantin Stroia. 3 krg. lumânări, în valoare de 15 lei; şi 5. D-l Ioan Munteanu, 2 kgr, lumânări în valoare de lei 10.

— —

5. Parohia Vârlezi I, jud. Covurlui, aduce mulţumiri locuitorilor cari au făcut donaţiuni bisericii din acea parohie. Epitropia bisericii 1330 lei, Primăria comunei Vârlezi 670 l. Gh. Panu 700 l. Gh. V. Patriche 100 l. St. V. Patriche 60 l. Enache Fulger 60 l. Hristache Dima 43 l. St. Burlibaşa 30 l. N. C. Patriche 30 l. Iorguţă Patriche 30 l. Ioan Roman 25 l. Ioan G. Dima 27 l. D. S. Brudiu cu fii 36 l. Vasile V. Munteanu cu fii 48 l. Costin Blănariu 20 l. Spiru Gheorghiu 20 l. Costin C. Patriche 20 l. Gh. C. Patriche 22 l. Gh. N. Patriche 20 l. Gh. Perju 20 l. Gh. Chiaburu 20 l. Alecu C Negruţu 20 l. Neculai Al. Neofit 20 l. Mihalache Al. Vârgolici 20 l. Nicolae St. Tenea 25 l. Ioan Novac 20 l. Nicolae I. Ovidenie 20 l. Costin N. Ovidenie 20 l. Constantin C. Dimofte 20 l. Maria Gh. Hagaşu 30 l. Toader Ifiode 20 l. Gh. D. Radu 25 l. Alexandru Dinu 20 l. Gh. C. Vârgolici 30 l. Costin N. Patriche 18 l. Panait Gh. Caraman 17 l. Grigorie Gh. Ovidenie 17 l. Costin Em. Hagaşu 15 l. Costache Tenea 15 l. Ilie St. Patriche 15 l. Ioan C. Caraman 15 l. Ghiţă V. Ovidenie 15 l. Ghiţă I. Răileanu 15 l. Costache I. Cavaman 15 l. Vasile Hreşcu 14 l. Alexe Gh. Radu 14 l. Safta Ştefan Patriche 14 l. Toader Negruţu 11 l. Nicolae I Dimofte 12 l. Anton Larie 12 l. Cristache Dimofte 11 l. Ioan V. Răileanu 10 l. Ioan St. Ovidenie 10 l. Costin Lungu 10 l. St. Gh. Paznicu 10 l. Calesteme Negruţu 10 l. Gh. Cernea 10 l. Spiru Velea 10 l. Mihalache Lambrino 10 l. Alexe Mihai 10 l. Safta Caramfil 12 l. Ioan C. Paznicu 12 l. Constantin Paznicu 12 l. Vasile S. Ovidenie 12 l. Vasile Lambrino 12 l. Nicolae C. Vârgolici 12 l. Alexandru Gr. Radu 12 l. Ioan Manole 12 l. Gheorghe Gh. Ov. Paznicu 12 l. Ghiţă Ov. Paznicu 12 l. Gh. Prodan 12 l, Constantin Spânu 12 l. Gh. Gr. Radu 12 l. Costache Vârgolici 10 l. Gh. G. Caraman 10 l. Gh. Popovici 10 l. Gh. C. Negruţu 10 l. Ioan Ch. Cazacu 10 l. Gh. Irg. Patriche 10 l. Nicolae Paznicu 10 l. Gavril Podaşcă 10 l. Gavril Buruenescu 10 l. Ene Burlacu 10 l. Ioan Caramfil 10 l. Nicolae V. Patriche 10 l. Gh. V. Cazacu 10 l. Ioan V. Cazacu 10 l. Gh. I. Grecu 10 l., Panait Lăpuşneanu 10 l. Nicolae G. Hagoş 10 l. Gh. I. Munteanu 10 l. Costache G. Dima

10 l. Ghiță I. Novac 7.50 l. Ioan Popea Tărăbută 5 l. Dumitrache Hagăşu 8 l. Nicolae D. Radu 9 l. Năstase I. Radu 7 l. Gh. C. Hagoşu 5 l. Ioan P. Meranto 6 l. Ioan Iordache Brudin 6 l. Teodor Mocanu 6 l. Stamate Cepraga 6 l. Ioan C. Munteanu 6 l. Ghiță I. Hagăşu 6 l, Gh. Gaiu 7 l. Anton Prodam 6 l. Petrache N. Petrache 7 l. Gh. Marin 6 l. Lache I. Negruțu 6 l. Ghiță G. Tofan 6 l. Ioana G. Munteanu 5 l. Enache Hreşcu 5 l. Panait Iftode 5 l. Vasile N. Munteanu 5.50 b. Vasile V. N. Munteanu 6 l. Marin I. Raileanu 5 l. Vasile Lăpuşneanu 5 l. Gh. I. Păcuraru 5 l. Constantin Munteanu 5 l. Gh. Ird. Dima 5 l. Vasile I. V. Paznic 6 l. G. V. Caznic 3 l. Iordache Brudin 5 l. Costin Lăpuşneanu 3 l. Mihail C. Cazacu 3 l. Vasile Gh. Caraman 3 l. Ioan N. Cazacu 3 l. Ion I. N. Vârgolici 4 l. Alecu Păcuraru 4 l. Alecu St. Caramann 3 l. Tudorache I. Tofan 2 l. Nicolae M. Forțu 6 l. Catinca M. Forțu 5 l. Ion Dora 6 l. Ştefănache Guță 5 l. Tudorache Manolescu 5 l. Tudorache Cazacu 5 l. Ghiță Cepraga 5 l. Grigore Hreşcă 7 l. Panait Toma 3 l. Gavrilă Novac 5 l. Presvitera Anica P. M. Bujeniță 5 l. Gh. Lambrino 5 l. Ioan V. Paznic 6 l. Grigore Gh. Munteanu 5 l. Ioan Gh. Munteanu 5 l. Vasile Gh. Munteanu 5 l. Vasile N. Cazacu 5 l. Toader Jerebie 5 l. Costin I. Agapie 6 l. Frantz Burada 5 l. Ghiță Munteanu 5 l. Ghiță C. Spânu 5 l. Toader Botezatu 3 l. Ghiță Chirică 2 l. Ioan Marinescu 2 l. Grigore Lefter 2 l. Ghiță P. S. Caraman 2 l. Ion Ap. Răileanu 3 l. Ion Apostolache 3 l. Gh. P. Paznicu 2 l. Maria N. Albu 2 l. Radu Cepraga 1 l. Dumitrache Huțu 1 l.

— —

6. Preotul eromonah Isidor Andreescu a dăruit bisericei parohiale Cataloi cu hramul Naş, M. D-lui jud. Tulcea un acoperământ de catifea lustrină pentru sfânta Masă care a costat lei 52: adică 27, lei a contribuit preotul şi tot prin îndemnul său a contribuit şi femeea Elisaveta Gheorghe Cergău cu lei 25; o linguriță pentru sf. Vase, în valoare de 5 lei, numai preotul Isidor Andreescu.

— —

7. Parochia Bisericii sf. Voevozi Baleni jud. covurlui, aduce mulțumiri publice persoanelor notate mai jos, care au contribuit la pictarea bisericii acestei parohii Prințul Leon G. Cantacuzino că 1000 lei două sfesnici mari de alamă şi o perdea la uşile împărăteşti. Onor Primăria Comunei Baleni cu 2200 lei D-l Ştefan Pop şi Constantin G. Lăzărescu cu 200 lei D-na Maria Văcărescu cu 50 lei, D-na Maria Paul Catargi cu 20 lei, D-l Ştefan Luca cu 10 lei, D-l Marin Fişerean, Cristina V. Dinculete, D-l Striade, C. Mandrea Eduard Bazamane, câte 5 lei, D-na Constantin Ceochina. N. Avram, Cleonte, Mihai Lucas, Nicu Chiriascu, Stoean Mihailovici câte 2 lei, D-l Ion Gros 5 lei, şi Grigore Dumitrescu 1 leu, D-l Costin Petrică notarul comunei Băleni au contribuit cu concursul moral.

— —

8. Epitropia bisericei sf. Dumtru Parochia Mihai-Viteazul, jud. Constanța, aduce mulțumiri publice D-nei Maria Minciu Mareuf din Tulcea care a dăruit acstei biserici sf. vase complecte de argint cu acoperămintele lor în valoare de 150 lei. Una sf. Evanghelie îmbrăcată în argint în valoare de 250 lei.